



SAJUNGOS VYRIAUSIASIS  
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO  
REIKALAMS IR  
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2024 03 05  
JOIN(2024) 10 final

**BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS  
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ  
KOMITETUI**

**Nauja Europos gynybos pramonės strategija. Užtikrinti ES parengtį, grindžiamą  
reaguojančia ir atsparia Europos gynybos pramone**

## ĮVADAS

2023 m. gruodžio 14 ir 15 d. Europos Vadovų Taryba, vadovaudamasi Versalio deklaracija<sup>1</sup> ir Saugumo ir gynybos strateginiu kelrodžiu<sup>2</sup>, pabrėžė būtinybę padaryti daugiau, kad būtų pasiekti Sąjungos tikslai padidinti gynybos parengtį<sup>3</sup>. Europos Vadovų Taryba taip pat pabrėžė, kad reikia stiprinti Europos gynybos technologinę ir pramoninę bazę (EGTPB), įskaitant MVI, ir užtikrinti, kad ji būtų novatoriška, konkurencinga ir atspari. Saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES teigiamai prisidės prie pasaulinio ir transatlantinio saugumo; ji taip pat papildo Šiaurės Atlanto sutarties organizaciją (NATO), kuri išlieka savo narių kolektyvinės gynybos pagrindas.

ES gynybos parengtį galima apibrėžti kaip nuolatinį Sąjungos ir jos valstybių narių pasirengimą apginti savo piliečių saugumą, teritorijos vientisumą ir ypatingos svarbos turtą ar infrastruktūrą, taip pat pagrindines demokratines vertybes ir procesus. Tai taip pat reiškia ir gebėjimą teikti karinę pagalbą savo partneriams, pavyzdžiui, Ukrainai. Pagal Strateginį kelrodį tai reiškia ir gebėjimą kilus krizėms veikti greičiau ir ryžtingiau, apsaugoti mūsų piliečius nuo sparčiai kintančių grėsmių, investuoti į reikiamus pajėgumus ir technologijas ir bendradarbiauti su partneriais, kad būtų pasiekti bendri tikslai. Šia strategija taip pat reaguojama į Konferencijoje dėl Europos ateities piliečių pateiktus pasiūlymus<sup>4</sup>.

Stipri ES gynybos pramonė yra esminė gynybos parengties užtikrinimo prielaida. Šioje Europos gynybos pramonės strategijoje, grindžiamoje 2022 m. gegužės 18 d. bendrame komunikate<sup>5</sup> pateiktomis investicijų gynybos srityje spragų analizės išvadomis, ir po išsamių konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais siūlomi plataus masto veiksmai, grindžiami Europos gynybos pramonės programa (EGPP), kartu su papildomomis priemonėmis ir greta Europos gynybos fondo (EGF) veiksmų, kad būtų sustiprintas pramoninis ES gynybos parengties ramstis. Šios pastangos turėtų būti toliau tęsiamos ir pasibaigus dabartinei daugiametei finansinei programai (2021–2027 m.), o ES finansavimas būtų teikiamas pagal būsimas priemones, kurių apimtis ir struktūra bus grindžiama patirtimi, įgyta įgyvendinant minėtas įvairias gynybos programas.

Dėl smarkiai išaugusių regioninių ir pasaulinių grėsmių ir saugumo iššūkių, o visų pirma dėl Europoje vėl vykstančių intensyvių konvencinio karo veiksmų reikia skubiai iš esmės

---

<sup>1</sup> Neformalaus valstybių ar vyriausybių vadovų susitikimo 2022 m. kovo 10 ir 11 d. Versalio deklaracija [20220311-versailles-declaration-en.pdf](https://www.europa.eu/press-room/media/33424/20220311-versailles-declaration-en.pdf) (europa.eu)

<sup>2</sup> Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo, Briuselis, 2022 m. kovo 21 d., 7371/22 [pdf](https://www.europa.eu/press-room/media/33424/20220321-strategy-roadmap-en.pdf) (europa.eu)

<sup>3</sup> Europos Vadovų Tarybos susitikimas, Briuselis, 2023 m. gruodžio 15 d., EUCO 20/23, [european-council-conclusions-14-15-12-2023-en.pdf](https://www.europa.eu/press-room/media/33424/20231215-euco-conclusions-en.pdf) (europa.eu). Išvadose teigiama: „Įvertinusi darbą, atliktą jos ankstesnėms išvadoms, Versalio deklaracijai ir Strateginiam kelrodžiui įgyvendinti, Europos Vadovų Taryba pabrėžia, kad reikia nuveikti daugiau norint pasiekti Sąjungos tikslus gerinti gynybos parengtį ir bendradarbiavimo pagrindu didinti gynybos išlaidas, be kita ko, didinant investicijas gynybos srityje bei stiprinant pajėgumų plėtojimą, ir norint sukurti veiksmingą bendrąją gynybos rinką“.

<sup>4</sup> ES viešosios nuomonės tyrimai patvirtina, kad europiečiai labai suinteresuoti glaudesniu bendradarbiavimu gynybos klausimais ir reiškia didelius lūkesčius. Standartinės „Eurobarometro“ apklausos Nr. 100 (2023 m. gruodžio mėn.) duomenimis, 79 proc. europiečių mano, kad reikėtų plėsti bendradarbiavimą gynybos klausimais ES lygmeniu, o 69 proc. mano, kad ES turi didinti savo karinės įrangos gamybos pajėgumus.

<sup>5</sup> Bendras komunikatas dėl investicijų gynybos srityje spragų analizės ir tolesnių veiksmų Briuselis, 2022 5 18 JOIN (2022) 24 *final*.

keisti EGTPB gebėjimų nustatyti, kurti ir gaminti visų rūšių būtiną karinę įrangą spartą ir mastą, pradėdant nuo skubiausių poreikių. Šiuo atžvilgiu būtina toliau stiprinti ir racionalizuoti pastaraisiais metais Sąjungos įdiegtas priemones. Gynybos pramonės parengtį reikia stiprinti visoje Sąjungoje, ypatingą dėmesį skiriant tam, kokią konkrečią reikšmę tai turi toms valstybėms narėms, kurioms kyla didžiausia rizika patirti konvencinio karo veiksmus.

Gynybos pramonės parengtį galima pasiekti tik tuo atveju, jei valstybėms narėms bus sudarytos sąlygos toliau didinti gynybos išlaidas, taikant tinkamas priemones ir paskatas, kad bendradarbiaujamosios investicijos iš tikrųjų būtų prioritetinės. Dėl to sustiprės tiek jų kariniai pajėgumai, tiek gynybos pramoninė bazė, kuria galės pasikliauti ES ir jos valstybės narės. Tai taip pat tiesiogiai sustiprins NATO, nes valstybės narės, tarp jų ir tos, kurios yra NATO sąjungininkės<sup>6</sup>, turės bendrus pajėgumus, kuriuos galės naudoti įvairiose sistemose. Tai taip pat padeda didinti Sąjungos ekonominį saugumą platesniu mastu, nes EGTPB yra svarbi technologinių inovacijų ir mūsų visuomenės atsparumo varomoji jėga.

Šia strategija siekiama stiprinti ir remti valstybių narių pastangas **investuoti daugiau, geriau, drauge ir Europos mastu** (2 skirsnis). Gynybos produktų ir sistemų prieinamumas turėtų būti padidintas dėl **veiksmingesnės ir geriau reaguojančios EGTPB, užsitikrinus saugesnį tiekimą** (3 skirsnis). Svarbu parengti **finansines priemones** ES gynybos pramonės parengčiai remti (4 skirsnis). Be to, **gynybos parengties kultūra turėtų būti integruota** į visas ES politikos sritis (5 skirsnis). Galiausiai, siekiant padidinti pasirengimą ir atsparumą, turėtų būti skatinamos **partnerystės** (6 skirsnis).

## **1. GYNYBOS PARENGTIES UŽTIKRINIMAS LANKSČIAU REAGUOJANČIA IR ATSPARESNE EUROPOS GYNYBOS PRAMONE**

### **1.1. Gynybos parengtis – būtinybė dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis**

Matydama, kad po neišprovokuotos, didelio masto Rusijos invazijos į Ukrainą 2022 m. Europoje vėl vyksta intensyvūs karo veiksmai, Sąjunga turi skubiai sustiprinti savo gynybos parengtį.

Taisyklėmis grindžiama pasaulinė tvarka drebinama iš pamatų, o šalyse Sąjungos kaimynystėje ir tolesniuose regionuose vis dažniau kyla įtampa, nestabilumas, hibridinės grėsmės ir ginkluoti konfliktai. Strateginiai konkurentai daug investuoja į karinius pajėgumus, gynybos pramonę ir ypatingos svarbos technologijas, o mūsų tiekimo grandinių vientisumas ir netrukdoma prieiga prie išteklių nebėra garantuoti.

ES ir jos valstybėms narėms taip pat iškilę gausių hibridinių grėsmių – apie tai liudija vis daugiau kibernetinių išpuolių, sabotazo, įsilaužimo į ypatingos svarbos infrastruktūrą ir turtą, dezinformacijos ir manipuliavimo informacija bei kišimosi iš užsienio atvejų. Be to, su Europa konkuruojama dėl prieigos prie strateginių sričių, pavyzdžiui, kosmoso, kibernetinės erdvės, oro ir jūrų sričių. Šie įvykiai kelia pavojų mūsų saugumui, klestėjimui ir demokratinėms vertybėms.

Valstybių narių teritorijos ir piliečių gynimas visų pirma yra nacionalinė atsakomybė, įskaitant sąjungininkų įsipareigojimus pagal NATO sutartį. Tokiomis aplinkybėmis geopolitiniai įvykiai rodo, kad Europa privalo prisiimti didesnę strateginę atsakomybę už savo pačios saugumą, taip pat, padėti pagrindiniams partneriams, pavyzdžiui, Ukrainai.

---

<sup>6</sup> 22 iš 27 valstybių narių šiuo metu yra NATO narės, o Švedija turėtų tapti aljanso nare visai netrukus.

Vadovaudamasi Strateginiu kelrodžiu, ES yra ir turi išlikti stipresnė saugumo ir gynybos srityje, kad būtų patikimesnė saugumo užtikrintoja ir pajėgi ne tik savo piliečių, bet ir tarptautinės taikos ir saugumo gynėja.

Saugumo ir gynybos srityje stipresnė ir pajėgesnė ES taip pat teigiamai prisidės prie pasaulinio ir transatlantinio saugumo ir papildys NATO indėlį. Toms valstybėms narėms, kurios yra ir NATO narės, Aljansas išlieka jų kolektyvinės gynybos pagrindas. Gynybos parengčiai reikia planuoti, kurti ir turėti parengtus naudoti būtinus gynybos pajėgumus ir strategines įgalinančias priemones, turėti ir mokėti naudoti ypatingos svarbos technologijas, taip pat galėti įsigyti, eksploatuoti ir apsaugoti visų rūšių reikiamus pajėgumus, infrastruktūros objektus ir išteklius.

Todėl norint užtikrinti gynybos parengtį reikia masiškai ir koordinuotai investuoti į reikiamus gynybos pajėgumus, be kita ko, į atitinkamus ypatingos svarbos infrastruktūros objektus. Tam reikalingas lankstumas nuolat integruoti inovacijas, kurių vis daugiau sukuria maži ir netradiciniai subjektai, kuriems dažnokai sunku pasiekti, kad jų galimas indėlis būtų pastebėtas ir įvertintas. Priešininkai išitraukė į pasaulines lenktynes dėl technologinės viršenybės, kurios iš visų subjektų reikalauja vis spartesnių ir brangesnių investavimo ciklų – ES negali sau leisti atsilikti.

Net ir didžiausius Sąjungoje gynybos biudžetus turinčioms valstybėms narėms vis sunkiau investuoti reikiamas sumas pavieniui, todėl ES didėja pajėgumų ir pramonės spragos ir strateginė priklausomybė. Tas pats pasakytina apie pagrindinius gamintojus ir jų tiekimo grandines. Todėl gynybos parengčiai užtikrinti reikia daugiau bendradarbiavimo ir kolektyvinių veiksmų. Vykstant intensyviems karo veiksams, reikia gebėti masiškai gaminti daugybę gynybos įrangos – šaudmenų, bepiločių orlaivių, priešraketinės ir priešlėktuvinės gynybos raketų ir sistemų, smūgių giliame priešininko užnugaryje sistemų, žvalgybos, stebėjimo ir išžvalgymo pajėgumų, taip pat reikia gebėti užtikrinti, kad būtų greitai pagamintas pakankamas jų kiekis.

Kad būtų sudarytos sąlygos tokiai masinei gamybai, reikia tobulinti gynybos pramonės sektoriaus organizavimą.

### ***1 langelis. Gynybos srities pirkimai ES: perkama daugiausia pavieniui ir iš užsienio***

Kaip pabrėžiama investicijų gynybos srityje spragų analizėje ir tolesniuose veiksmuose, jeigu visos valstybės narės nuo 2006 iki 2020 m. būtų skyrusios gynybai 2 proc. savo BVP, iš kurių 20 proc. būtų buvę skirta investicijoms, **gynybai papildomai būtų buvę skirta apie 1,1 trln. EUR**, iš kurių apie 270 mlrd. EUR būtų tekę investicijoms.

2022 m. valstybių narių gynybos išlaidos didėjo aštuntus metus iš eilės ir sudarė 240 mlrd. EUR<sup>7</sup>. **78 proc. visų gynybos prekių, kurias valstybės narės įsigijo nuo Rusijos agresijos pradžios iki 2023 m. birželio mėn., buvo nupirkta iš ne ES šalių** – vien iš JAV įsigytų tokių prekių dalis sudarė 63 proc.<sup>8</sup>

2021–2022 m. įsigyta 7 proc. daugiau naujos įrangos, tačiau 2022 m. ES bendradarbiaujamiesiems gynybos įrangos viešiesiems pirkimams buvo skirta tik **18**

<sup>7</sup> Palyginti su istoriškai žemiausiu lygiu 2014 m. – 171 mlrd. EUR. Žr. Europos gynybos agentūros 2022 m. gynybos duomenis, pagrindines išvadas ir analizę.

<sup>8</sup> Jean-Pierre Maulny, THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE EUROPEAN DEFENCE MARKET („Karo Ukrainoje įtaka Europos gynybos rinkai“), IRIS, 2023 m. rugsėjo mėn., [19\\_ProgEuropeIndusDef\\_JPMaulny.pdf](https://iris-france.org/19_ProgEuropeIndusDef_JPMaulny.pdf) ([iris-france.org](https://iris-france.org))

**proc. visų išlaidų įrangai<sup>9</sup>, t. y. gerokai mažiau nei dabar valstybių narių užsibrėžtas 35 proc. tikslas<sup>10</sup>.**

## **1.2. Gynybai reikalinga stipri, lanksčiai reaguojanti ir novatoriška EGTPB**

Kaip pabrėžta Strateginiame kelrodyje ir ES valstybių ir vyriausybių vadovų Granados deklaracijoje<sup>11</sup>, siekiant stiprinti ES gynybos parengtį ir investicijas į pajėgumus reikia tvirtos, lanksčios ir atsparios technologinės ir pramoninės bazės.

EGTPB yra esminis ir neatsiejamas elementas siekiant užtikrinti, kad mūsų visuomenės būtų saugios ir klestinčios šiandien ir ateityje. Lanksčiai reaguojanti ir konkurencinga EGTPB yra bet kokio patikimo Europos vaidmens gynybos ir saugumo srityje pagrindas.

ES gynybos pramonės parengčiai šiandien ir ateityje reikia viešųjų ir privačiųjų investicijų, tenkinant visų rūšių poreikius, kad gynybos pramonė būtų įgalinta laiku ir reikiamu mastu reaguoti į valstybių narių poreikius. Inovacijos turi nuolat išlikti dėmesio centre, kartu turėtų būti užtikrintas atsparumas išorės sukrėtimams ir trikdymams.

### ***2 langelis. EGTPB šiandien – didelis potencialas, kurį reikia geriau išnaudoti***

Šiandien Sąjungos gynybos technologinę ir pramoninę bazę sudaro įvairūs pagrindiniai rangovai, vidutinės kapitalizacijos įmonės ir daug mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI).

Be europinių lyderių, gaminančių pasaulinės klasės pažangias sistemas, kurių iš esmės yra vos keliose valstybėse narėse, ne mažiau svarbų vaidmenį atlieka daugybė mažesnių, bet dažnai ypatingos svarbos platformų gamintojų, įrangos tiekėjų, vartojimo reikmenų, pvz., šaudmenų gamintojų, subtiekiųjų ir nišinių gamintojų, **išsibarsčiusių visoje ES.**

Bendrų viešųjų pirkimų gynybos srityje darbo grupės parengta pramonės apžvalga parodė, kad 46 iš skubiausiai reikalingų prekių svarbiausių gamintojų įsikūrę 23 valstybėse narėse.

EGTPB, kurios **metinė apyvarta sudaro 70 mlrd. EUR**, o eksporto apimtis didelė (daugiau kaip 28 mlrd. EUR 2021 m.), yra konkurencinga pasauliniu lygmeniu. Manoma, kad EGTPB iš viso dirba apie **500 000 žmonių**<sup>12</sup>.

Nepaisant bendro EGTPB konkurencingumo, jos gebėjimą išnaudoti visą savo potencialą mažina metų metus trukęs investicijų badas, nors per kelerius paskutinius metus šioje srityje pažanga buvo. Tai pastarųjų dešimtmečių ir kitokiomis geopolitinėmis aplinkybėmis valstybių narių vykdytos politikos ir priimtų biudžeto sprendimų pasekmė, kai taikos dividendai buvo naudojami kitoms visuomenės reikmėms. Nuolatinis pramonės susiskaidymas, veikiant tik nacionaliniu lygmeniu, taip pat trukdo optimaliam gynybos investicijų veiksmingumui. Šios tendencijos lėmė gerokai mažesnę ES gynybos rinkos

<sup>9</sup> 2022 m. suderinta metinė peržiūra gynybos srityje.

<sup>10</sup> Nustatyta 2007 m. EGA ministrų lygmens valdančiosios tarybos.

<sup>11</sup> Europos Vadovų Taryba, Granados deklaracija, 2023 m. spalio 6 d.

<sup>12</sup> Duomenų šaltinis – Europos Komisijai skirti SIPRI skaičiavimai.

lyginamąjį dydį ir dalyvavimą pasaulinėje arenoje, padidino priklausomybę nuo trečiųjų šalių, o tai pakenkė EGTPB gebėjimui veikti visu savo pajėgumu.

### **1.3. Dėl pernelyg mažo bendradarbiaujamojo investavimo ES EGTPB neišnaudoja viso savo potencialo**

Sudėtingoje rinkoje, kurioje nacionalinės vyriausybės yra vieninteliai pirkėjai, valstybės narės vis dar nepakankamai koordinuoja, telkia ir jungia savo gynybos planavimą ir viešųjų pirkimų sprendimus, nors ir gali naudotis įvairiomis Europos teikiamomis priemonėmis ir sistemomis. Dėl to paklausa vis dar iš esmės organizuojama nacionaliniu mastu, dauguma sprendimų dėl investicijų priimami vadovaujantis vidaus aplinkybėmis ir grindžiami nacionalinėmis programomis, todėl dažnai neatsižvelgiama į platesnius strateginius ir veiksmingumo sumetimus. Todėl, nors pastaraisiais dešimtmečiais ir buvo tam tikrų konsolidavimo etapų, pasiūla taip pat iš esmės vis dar organizuojama nacionaliniu lygmeniu, o valstybės narės, iš pramonės ir tiekimo saugumo paskatų, kai galima, renkasi nacionalinius sprendimus. Dėl to EGTPB yra išbarstyta ir veikia skirtingose, pernelyg siaurose gynybos rinkose, o ne vienoje, daug didesnėje ir integruotoje rinkoje.

Tai silpnina EGTPB. Pirma, paklausa nepasireiškia kolektyviai optimaliu būdu. Dėl to vyksta dubliavimas ir prarandamos galimybės sujungti ir sinchronizuoti investicijas į bendrai reikalingą įrangą ar infrastruktūrą. Antra, pasiūlos pusė nėra skatinama bendradarbiauti ar net integruotis, kad paklausos išraiška būtų veiksmingesnė. Jai trūksta pateikiamų užsakymų nuspėjamumo ir kritinės masės, todėl nepavyksta pasinaudoti masto ekonomija. Trečia, ypač pastaruoju metu valstybės narės paprastai įsigyja gatavų prekių iš trečiųjų šalių, taip mažindamos vidaus paklausą ir investuodamos Europos mokesčių mokėtojų pinigus į darbo vietas ir pagrindines technologijas užsienyje, o ne Europoje.

Tai savo ruožtu verčia EGTPB orientuotis į eksportą, kad ji galėtų ekonomiškai išsilaikyti, todėl susidaro rizika dėl pernelyg didelės priklausomybės nuo trečiųjų šalių užsakymų ir, krizių bei susijusio stygiaus atveju, reagavimas į valstybių narių užsakymus gali būti mažesnis prioritetas nei trečiųjų šalių sutarčių vykdymas.

Tiekimo saugumą mažina abiejų minėtų reiškinų derinys. Bendroji rinka virto tikrove žemesniuose lygmenyse, kur tiekimo grandinės driekiasi per daugelį valstybių. Tačiau to neatsispindi ES lygmens kolektyvinis strateginis valdymas, kuris padėtų užtikrinti tiekimo saugumą krizių atveju. Tendencija pernelyg kliautis tiekimu iš trečiųjų šalių dar labiau mažina tiekimo saugumą ir veiksmų laisvę krizių atveju.

### **1.4. Pagalba Ukrainai atremti Rusijos agresiją – ryžtingas Sąjungos indėlis, tačiau su daugybe galimybių jį tobulinti**

ES ir jos valstybės narės įrodė, kad yra pajėgios greitai sutelkti paramą Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms, be kita ko, iš EGTPB. Nuo 2024 m. sausio pabaigos ES ir jos valstybės narės Ukrainai bendrai pristatė daugiau kaip 28 mlrd. EUR vertės karinės įrangos.

Naudodamasi Europos taikos priemone (ETP), ES per kelias dienas nuo Rusijos platus masto invazijos pradžios 2022 m. vasario mėn. parėmė Ukrainą, skyrusi kompensaciją valstybėms narėms, išsiuntusioms Ukrainai karinę pagalbą. ETP teikia paskatas toliau tiekti Ukrainai mirtiną ir nemirtiną įrangą. Trikrypte šaudmenų iniciatyva<sup>13</sup> Taryba susitarė

---

<sup>13</sup> Ukrainai skirtų šaudmenų pristatymas ir jų bendri viešieji pirkimai, Briuselis, 2023 m. kovo 20 d., 7632/23, [pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu).

dėl plataus masto sistemos, kuria skatinamas artilerijos šaudmenų ir raketų „žemė-žemė“ pristatymas ir pirkimas, taip pat jų gamybos plėtra.

Pagal šią iniciatyvą valstybės narės ES ir Norvegijoje pateikė užsakymus įsigyti papildomų artilerijos šaudmenų, be kita ko, pagal preliminarįsias sutartis<sup>14</sup>, dėl kurių Europos gynybos agentūra jų vardu susiderėjo su Europos gynybos pramone. Sąjungos parama, teikiama pagal Reglamentą dėl šaudmenų gamybos rėmimo (ASAP)<sup>15</sup>, didėja ir didinamas jos pajėgumas remti Ukrainą ir papildyti nacionalines atsargas.

EGTPB taip pat įrodė esanti pajėgi veiksmingai palaikyti šias pastangas. Nuo **karo pradžios EGTPB 50 proc. padidino savo artilerijos šaudmenų gamybos pajėgumus**. Ji jau gali pagaminti milijoną artilerijos sviedinių per metus ir numatoma, kad iki 2024 m. pabaigos šis pajėgumas padidės iki daugiau kaip 1,4 mln., o iki 2025 m. pabaigos – 2 mln. artilerijos sviedinių.

Be valstybių narių dovanotų atsargų ir pagal ETP finansuojamų viešųjų pirkimų, EGTPB pagal tiesiogines sutartis su Ukraina taip pat tiekė daug artilerijos šaudmenų, parodydama savo gebėjimą prisidėti prie kovos su invazijos pajėgomis.

ES taip pat ėmėsi naujų iniciatyvų, pavyzdžiui, priėmė Reglamentą, kuriuo nustatomas Europos gynybos pramonės stiprinimo naudojantis bendradarbiaujamaisiais viešaisiais pirkimais aktas (EDIRPA)<sup>16</sup>. Vis dėlto tiek pramonės, tiek vyriausybinio lygmeniu reikia nuveikti daug daugiau.

### **1.5. Nuo reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonių iki parengties – laikas esminiams pokyčiams**

Laikas pereiti nuo reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonių prie struktūrinės ES gynybos parengties bet kuriuo metu. ES turi užtikrinti, kad jos valstybės narės ir partneriai galėtų turėti reikiamą vartojamųjų priemonių kiekį, taip pat ir kilus krizėms, kartu užtikrindama, kad ateityje būtų laiku plėtojami ir diegiami naujos kartos aukšto lygio ypatingos svarbos pajėgumai. Čia pat atsižvelgiama į Ukrainos gynybos poreikius. Be to, viena valstybė narė negali veiksmingai užtikrinti saugios prieigos prie sričių, dėl kurių varžomasi, pavyzdžiui, kibernetinės erdvės, kosmoso, jūrų ir oro erdvės. Todėl ES turi plėtoti savo pajėgumus, kad užsitikrintų bendros prieigos prie šių erdvių galimybę, skirdama reikiamas investicijas į Europos lygmens sprendimus.

Sąjungos piliečių saugumą padedanti užtikrinti konkurencinga EGTPB – tai pramonės sektorius, pajėgus išlaikyti savo technologinę kompetenciją ir tiekti reikalingą produkciją reikiamu laiku, be apribojimų dėl pernelyg didelės priklausomybės nuo išorės ar kitų kliūčių<sup>17</sup>. Itin svarbu, kad pramonė investuotų į naujus pajėgumus ir būtų pasirengusi prireikus pereiti prie karo meto ekonomikos modelio.

---

<sup>14</sup> Iki šiandien EGA su Europos pramonės sektoriumi yra pasirašiusi 60 preliminarųjų sutarčių.

<sup>15</sup> Reglamentas (ES) 2023/1525 dėl paramos šaudmenų gamybai (ASAP), OL L 185, 2023 7 24, p. 7–25.

<sup>16</sup> Reglamentas (ES) 2023/2418, kuriuo nustatoma priemonė Europos gynybos pramonei stiprinti vykdant bendradarbiaujamuosius viešuosius pirkimus (EDIRPA), OL L, 2023/2418, 2023 10 26.

<sup>17</sup> EGTPB būtų naudinga atsparesnė ES bendroji rinka, užtikrinama įgyvendinant priemones (ypač krizės metu), nustatytas dokumente „Naujosios 2020 m. pramonės strategijos atnaujinimas. Bendrosios rinkos stiprinimas siekiant Europos ekonomikos atsigavimo“ COM(2021) 350.

Tai reiškia kolektyvinį viešojo ir privačiojo sektorių dalyvavimą. ES yra pasirengusi remti tiek valstybes nares, tiek EGTPB, mažindama investicijų riziką ir prisidėdama prie platesnio masto gynybos pramonės politikos ES lygmeniu. Kad pasiektų šį tikslą, Sąjunga turi kuo labiau padidinti konkurencijos, bendradarbiavimo ir konsolidavimo naudą. Taip pat turi būti išsaugotas EGTPB konkurencingumas ir jos eksporto galimybės, kartu užtikrinant, kad valstybės narės galėtų visapusiškai pasikliauti savo gynybos pramone, kad laiku ir reikiamu mastu patenkintų savo poreikius, jei kiltų pavojus ES piliečių saugumui.

Šia strategija nustatomos priemonės, kuriomis siekiama: i) remti ES gynybos pramonės parengtį, grindžiamą geresniu valstybių narių gynybos poreikių koordinavimu, ii) stiprinti EGTPB, kad ji galėtų gaminti daugiau, kartu užtikrinant jos tiekimo saugumą, iii) plėtoti finansines priemones ES gynybos pramonės parengčiai remti, iv) integruoti gynybos pramonės parengties kultūrą, v) veiksmingai bendradarbiauti su partneriais. Komisija, siekdama užtikrinti paramos EGTPB tęstinumą pagal dabartinę daugiametę finansinę programą (DFP), siūlo pirmą artimiausią iniciatyvą – naują reglamentą, kuriuo nustatoma Europos gynybos pramonės programa (EGPP), kartu išbandant naujas paramos formas, rengiantis kitam programavimo laikotarpiui.

Siūloma EGPP bus padidinta paramos EGTPB konkurencingumui, teikiamos pagal EDIRPA ir ASAP, trukmė ir mastas. Ja bus skatinamas bendradarbiavimas EGTPB gaminamų gynybos produktų viešųjų pirkimų etapu, remiamas produktų, gaunamų iš EGF finansuojamų veiksmų ar kitų ES bendradarbiavimo sistemų, industrializavimas ir bendresniu mastu remiamas gynybos pramonės augimas Sąjungoje. Ja taip pat bus nustatyta ES tiekimo saugumo tvarka, siekiant didinti solidarumą ir veiksmingumą Sąjungoje reaguojant į krizes.

## **2. PARENGTIES DIDINIMAS INVESTICIJOMIS. DAUGIAU, GERIAU, KARTU, EUROPOS MASTU**

Gynybos pramonės plėtos įgyvendinimas galiausiai priklauso nuo didesnio valstybių narių užsakymų skaičiaus, o šių užsakymų nebus be didesnių gynybos biudžetų. Nuo 2022 m. vasario mėn. valstybės narės pradėjo didinti savo biudžetus neeiline sparta (žr. 1 langelį). Tačiau, siekiant struktūriškai pritaikyti ES pramonę, padaryti ją novatoriškesnę ir konkurencingesnę, kad ji atitiktų naują saugumo tikrovę, reikia gerokai didesnių investicijų nacionaliniu ir Europos lygmenimis. Dabar labai svarbu, kad Sąjunga kolektyviai kuo geriau pasinaudotų dabar didinamais biudžetais, kad būtų užtikrinta gynybos pramonės parengtis. Tuo tikslu Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas yra pasirengę padėti valstybėms narėms toliau didinti investicijas, tačiau daryti tai geriau, kartu ir Europos mastu.

### **2.1. Investuoti geriau**

Geresnis investavimas reiškia, kad investicijos turi būti nukreipiamos ten, kur jos svarbiausios, vengiant dubliavimo ir didinant veiksmingumą. Tam reikia geriau koordinuoti valstybių narių investicijų planus ir pastangas.

#### *2.1.1. Nauja bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkcija*

Kaip paskelbta Bendrame komunikate dėl investicijų gynybos srityje spragų analizės ir tolesnių veiksmų, dėl struktūrinių programavimo ir viešųjų pirkimų veiksmų padidės skaidrumas, koordinavimas ir nuoseklumas tarp valstybių narių, taip pat tarp jų ir ES institucijų. Jie papildys ir racionalizuos esamas iniciatyvas pajėgumų, pramonės,



mokslinių tyrimų ir gynybos infrastruktūros srityse, sudarydami sąlygas tikslinti ir bendrai nustatyti prioritetus, taip pat palaikyti nuolatinės bendradarbiavimo pastangas.

**Gynybos pramonės parengties tarybą (toliau – Taryba)** sudarys valstybių narių, vyriausiojo įgaliotinio / Agentūros vadovo ir Komisijos atstovai, ji veiks įvairiais formatais: 1) kad atliktų Bendrame komunikate dėl gynybos investicijų spragų analizės numatytą ES gynybos bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkciją ir 2) padėtų įgyvendinti EGPP.

Siekdama vykdyti **ES gynybos bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkciją**, remdamasi sėkmingu Bendrų viešųjų pirkimų gynybos srityje darbo grupės darbu, Taryba taps forumu, kurį šauks Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas, kad būtų aptariami ir tikslinami nustatyti prioritetai ES lygmeniu, nenukrypstant nuo visų dalyvių atitinkamų vaidmenų ir atsakomybės sričių. Šiuo formatu, kuris bus apibrėžtas šia strategija, Taryba taip pat remis valstybių narių viešųjų pirkimų planų koordinavimą ir konfliktų šalinimą ir pateiks strategines gaires, kad būtų veiksmingiau derinama paklausa ir pasiūla. Šiuo atžvilgiu Tarybos darbas turėtų sudaryti sąlygas valstybėms narėms pasiekti bendrą sutarimą dėl EGTPB sudėties ir skatinti bendrą informuotumą apie gamybos pajėgumus Sąjungoje. Remdamiesi konsoliduota dabartinių pramonės pajėgumų apžvalga, Taryboje posėdžiaujantys nariai turėtų įvertinti reikalingus gamybos pajėgumus, kad būtų patenkinti nustatyti viešųjų pirkimų poreikiai, ir pasiūlyti atitinkamus gynybos pramonės gamybos tikslus, visų pirma susijusius su pačiais svarbiausiais pajėgumais.

Siekdami vykdyti ES gynybos bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkciją, Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas rengs Tarybos posėdžius ir bendrai jiems pirmininkaus.

Toliau, siekiant **remti EGPP įgyvendinimą, Taryba bus oficialiai įsteigta EGPP reglamentu**, visų pirma siekiant užtikrinti tiekimo saugumą ES lygmeniu, taip pat teikti informaciją ir padėti įgyvendinti įvairias EGPP parengtas EGTPB rėmimo priemones. Šios sudėties Tarybai pirmininkaus Komisija, dalyvaujant Europos išorės veiksmų tarnybai (EIVT) ir Europos gynybos agentūrai (EGA).

Papildant šias pastangas, siekiant užtikrinti veiksmingą valdžios ir pramonės sektorių bendradarbiavimą, užmegzti glaudesnę dialogą ir stiprinti dalyvavimą, bus sudaryta aukšto lygio **Europos gynybos pramonės grupė**. Ši grupė posėdžiaus tam tikra sudėtimi (pvz., pagal konkrečius sektorius), priklausomai nuo nagrinėjamo klausimo, ir veiks kaip privilegijuotas Tarybos atstovas, kuris konsultuosis su pramonės atstovais ir užtikrins didesnę valstybių narių planų ir EGTPB gamybos pajėgumų suderinamumą, nepažeidžiant galiojančių Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo konkurencijos taisyklių.

#### *2.1.2. Nuo strateginio programavimo iki bendro intereso projektų*

Viena iš Tarybos, vykdančios naują ES lygmens bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkciją, užduočių bus **bendras galimų bendro intereso projektų, į kuriuos būtų nukreipiamos ES pastangos ir finansavimo programos, nustatymas**. Naujoji programavimo ir viešųjų pirkimų funkcija bus grindžiama esamomis priemonėmis ir iniciatyvomis, visų pirma Pajėgumų plėtojimo planu (PPP), suderinta metine peržiūra gynybos srityje (CARD) ir nuolatiniu struktūrizuotu bendradarbiavimu (PESCO).

Siekdama padidinti savo gynybos parengtį dabartinėmis saugumo aplinkybėmis, Sąjunga, atsižvelgdama į ES pajėgumų plėtojimo prioritetus, turėtų nustatyti **bendro intereso Europos gynybos projektus**, į kuriuos būtų nukreiptos pastangos ir ištekliai.

Investuodamos daugiau, geriau, drauge ir Europos mastu, valstybės narės galės kuo labiau padidinti savo investicijų poveikį, kad galėtų sukurti ir naudoti visų rūšių pajėgumus. Tai padės užtikrinti prieigą prie strateginių sričių ir konkuruojamų erdvių, be kita ko, kuriant tinkamas sistemas, kurios būtų eksploatuojamos kaip bendro intereso ir naudojimo Europos gynybos infrastruktūra. Be to, tai padėtų užtikrinti galimybę naudotis strateginėmis įgalinančiomis priemonėmis, reikalingomis užduotims ir operacijoms, taip pat ES greitojo dislokavimo pajėgumams.

Iki 2035 m. ES turėtų būti parengusi europinio pobūdžio pajėgumų projektus arba pasiekusi brandžią jų rengimo stadiją. Jei valstybės narės sutars, tai galėtų būti: pajėgumai, susiję su integruota Europos priešlėktuvine ir priešraketine gynyba (kurios ypatinga svarba tapo akivaizdi per neišprovokuotą Rusijos karinę agresiją prieš Ukrainą), informuotumas apie kosmosą, kibernetinės gynybos pajėgumų tinklas, atitinkantis poreikį veiksmingai apsaugoti Sąjungą, taip pat tinkamai nustatyti jūrų ir povandeniniai apsauginiai ištekliai.

## 2.2. Investuoti kartu

Daugiau investuoti kartu – tai geresnės ES gynybos parengties prielaida. Valstybės narės turi daugiau bendradarbiauti per visą pajėgumų gyvavimo ciklą, pradedant mokslinių tyrimų, kūrimo ir viešųjų pirkimų etapais. Pajėgumų prioritetų (PPP) ir bendradarbiavimo galimybių (suderinta metinė peržiūra gynybos srityje) nustatymo priemonės jau yra. Būtina užtikrinti, kad jos būtų veiksmingai naudojamos konkreitiems gynybos pajėgumams planuoti, į juos investuoti ir galiausiai juos įdiegti.

### 2.2.1. *Bendradarbiaujamieji viešieji pirkimai kaip įprastinė tvarka, kai tai aktualu: pagal EDIRPA sukurtos intervencijos logikos išplėtimas*

Siekdama toliau prisidėti prie veiksmingos paklausos išraiškos, kad būtų remiamas EGTPB konkurencingumas, **Komisija siūlo išplėsti EDIRPA intervencijos logiką** ir stiprinti paramą bendradarbiaujamiesiems EGTPB gamybos gynybos produktų viešiesiems pirkimams. Pagal šią EGPP liniją bus kompensuojamos finansinės išlaidos dėl bendradarbiavimo sudėtingumo, neapsiribojant tik skubiausiais ir svarbiausiais gynybos produktais, tokiu būdu išplečiant EDIRPA intervencijos sritį.

EGPP bendrų viešųjų pirkimų rėmimo linija padės bendradarbiaujant paspartinti pramonės prisitaikymą prie struktūrinių pokyčių. Taip pat bus skatinamas valstybių narių solidarumas, nes jos galės padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir prisidėti prie sąveikumo ir pakeičiamumo.

Priėmus šią strategiją, Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas **vertins pažangą**, padarytą konsoliduojant gynybos paklausą. Bendradarbiaujamieji moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra (MTTP) ir gynybos įrangos viešieji pirkimai ES turėtų palaipsniui tapti norma.

Kol kas **valstybės narės nesugebėjo** pasiekti rodiklio, dėl kurio jos pirmą kartą susitarė 2007 m. – 35 proc. viso įrangos pirkimo biudžeto skirti Europos bendradarbiaujamiesiems viešiesiems įrangos pirkimams<sup>18</sup>.

Siekiant pereiti prie nuolatinės, ilgalaikės paklausos signalo EGTPB, valstybėms narėms siūloma pasiekti tikslą **iki 2030 m. bendradarbiaujant įsigyti bent 40 proc. gynybos įrangos**.

---

<sup>18</sup> Nustatyta 2007 m. EGA ministrų lygmens valdančiosios tarybos.

Pasiekus šį tikslą, dėl valstybių narių esamų ir būsimų papildomų gynybos srities investicijų rezultatai bus veiksmingesni, todėl iš esmės padidės ES atsparumas ir saugumas. Dėl svarbių paskatų, kurias ES lygmeniu teikia EDIRPA ir EGPP, taip pat dėl su ETP susijusios patirties ir didesnio būtinumo, skubos ir solidarumo, kuriuos lemia dabartinė geopolitinė padėtis, šie abu elementai yra esminiai ir realistiški.

### 2.2.2. *Sistemingesni veiksmai remiant sąveikumą ir pakeičiamumą*

Ukrainos patirtis kovojant su nepateisinama Rusijos agresija parodė sąveikių ir tarpusavyje pakeičiamų gynybos pajėgumų vertę. Mūšio lauke įgyta patirtis parodė, kokių sunkumų kyla naudojant daug panašių, tačiau nevysiškai suderinamų ir tarpusavyje pakeičiamų ginklų sistemų, įskaitant skirtingose valstybėse narėse pagamintus to paties kalibro šaudmenis. Tai ne tik kelia didelių veiklos problemų, bet ir mažina konkurencingumą bei masto ekonomiją, todėl riboja ir vidaus rinkos veikimą. Tokie esami ir netvarūs suvaržymai iš esmės egzistuoja dėl dalykų, susijusių su nacionaliniais reikalavimais, standartų taikymu ir sertifikavimu. Siekiant panaikinti rinkos susiskaidymą, vienodai svarbūs yra trys elementai: valstybės narės turi nustatyti bendrus reikalavimus, turi būti laikomasi esamų standartų arba reikia parengti naujus, taip pat turi būti platesniu mastu tarpusavyje pripažįstamas sertifikavimas.

### **3 langelis. Neoptimalūs techniniai reikalavimai, standartai ir sertifikavimas mažina ES gynybos parengtį**

Ankstesnėms Europos bendradarbiavimo programoms pernelyg dažnai trukdė valstybių narių polinkis **per daug individualizuoti ir per intensyviai taikyti nacionalinius reikalavimus, nustatytus dėl nacionalinių pajėgumų planavimo procesų**. Dėl to atsirado daugybė tokių pačių pajėgumų versijų, padidėjo MTTP, viešųjų pirkimų ir eksploatacijos sąnaudų, neoptimaliai naudojamos tiekimo grandinės ir vėluojama, taip pat sumažėjo bendrų mokymo, logistikos ir kitų bendradarbiavimo galimybių.

Nors griežtas standartizavimas gali padėti išspręsti tokias problemas, yra daugybė akivaizdžių faktų, liudijančių, kad vien standartais visiškai išvengti sąveikos ir pakeičiamumo problemų nepavyksta. Nepaisant NATO priimtų standartizacijos susitarimų (STANAG), **šių standartų savanoriškas taikymas tebėra problema**. Kita problema kyla dėl to, kad šiuo metu sutartais standartais dažnai nepakankamai užtikrinamas tikrasis reikiamas sąveikumas ir tarpusavyje pakeičiamumas veiklos požiūriu, nes jie neapima visų gynybos sistemų ir nėra pakankamai išsamūs.

Galiausiai **sertifikavimo klausimas taip pat dar nėra išspręstas**. Dabar sertifikatus išduoda specialios nacionalinio lygmens institucijos ir jie nėra tarpusavyje pripažįstami, dažnai dėl saugos protokolų, o tai faktiškai skaido rinką ir trukdo logistikai.

Gynybos standartai yra esminė strateginė įgalinanti priemonė, norint užtikrinti ginkluotųjų pajėgų naudojamų reikmenų ir įrangos sąveikumą. ES, visų pirma EGA įgyvendinama veikla, padeda valstybėms narėms nustatyti standartizacijos reikalavimus ir taikyti standartus vykdant bendradarbiavimo projektus, kartu kaip pagrindinį orientyrą naudojant STANAG.

Daugeliu EGF projektų jau remiamas didesnis įrangos standartizavimas ES lygmeniu, siekiant užtikrinti sąveikumą ir tarpusavyje pakeičiamumą bet kurioje koalicijoje. Tokiu būdu EGF valstybės narės įpareigojamos nustatyti bendrus funkcinius reikalavimus, vykdydamos kvietimų teikti pasiūlymus derinimo procesą, kuriame gali dalyvauti visos

valstybės narės. Tačiau reikėtų tolesnių pastangų skatinti naudoti esamus bendriausius ginkluotės gamybos ir viešųjų pirkimų standartus, remiantis esamomis iniciatyvomis ir jas papildant. Visų pirma tolesnio darbo pagrindas turėtų būti EGA valdoma Europos gynybos standartų etaloninė sistema (EDSTAR), kurioje nustatomi geriausios praktikos standartai (BPS), kuriais gali naudotis programos, organizacijos ir agentūros. EDSTAR papildo NATO STANAG, be to, juo siekiama optimizuoti gynybos ir saugumo produktų bei paslaugų standartų taikymo veiksmingumą, efektyvumą ir sąveikumą. ES gynybos pramonės programomis ir priemonėmis turėtų būti toliau skatinami projektai, kuriais padedama standartizuoti ir derinti reikalavimus, ir jiems turėtų būti teikiamas prioritetas.

**Todėl Komisija** savo gynybos pramonės programose, visų pirma EGF, **skatins naudoti sutartus civilinius** (laikantis ES standartizacijos strategijos<sup>19</sup>) arba **gynybos standartus, pavyzdžiui, NATO STANAG.**

Sertifikavimas gali būti apibrėžtas kaip oficialus pripažinimas, kad įranga atitinka taikomus reikalavimus, kuriais užtikrinama, kad ją būtų galima naudoti nekeliant didelio pavojaus operatoriams. Gynybos sektoriuje, kuriame įranga galėtų kelti didelį pavojų ją naudojančių asmenų gyvybei, valstybės narės užtikrina apsaugos priemones, įpareigodamos valdžios institucijas (paprastai gynybos ministerijų agentūras) sertifikuoti įrangą prieš ją eksploatuojant. Dėl to, kad nėra abipusio sertifikatų pripažinimo, neįmanoma pasiūlyti produkto tam tikroje rinkoje, net ir ES.

Siekdama spręsti su sertifikavimu susijusius klausimus, **Komisija taip pat remis skubią tarpusavio sertifikavimo veiklą**, įskaitant susijusius bandymus, kai to reikės. Toks tarpusavio sertifikavimas jau vyksta savanoriškais pagrindais EGA sistemos tinkamumo skraidyti sektoriuje. Agentūra taip pat sieks toliau palengvinti kitą sertifikavimo, bandymų ir vertinimo veiklą. Visų pirma, sustiprinus EGA darbą gynybos bandymų ir vertinimo srityje, būtų lengviau koordinuoti bandymų veiklą, kuria siekiama užtikrinti panašios įrangos tarpusavio sertifikavimą visose platformose.

Be to, ypatingomis aplinkybėmis krizių metu Komisija siūlo sudaryti sąlygas abipusiam nacionalinių sertifikatų pripažinimui pagal EGPP nuostatas.

### *2.2.3. Patikimų bendradarbiavimo visu gyvavimo ciklu ginkluotės programų kūrimas – Europos ginkluotės programos struktūra kaip nauja galinga priemonė*

Valstybių narių vykdomoms bendradarbiaujamosioms ginkluotės programoms yra iškilę didelių sunkumų. Jos dažniausiai sudaromos pavieniu pagrindu, be to, joms trūksta jų sudėtingumą atitinkančių priemonių. Dėl to dažnai vėluojama ir viršijamas numatytas biudžetas. Nors EGF ir PESCO suteikė paskatų ir sistemų tokiai padėčiai ištaisyti, reikia toliau skatinti ir stiprinti valstybių narių pasiryžimą bendradarbiauti visu gynybos pajėgumų gyvavimo ciklu. Kad tai būtų įgyvendinta, **Komisija parengs naują teisinę sistemą – Europos ginkluotės programos struktūrą (SEAP)** – kaip priemonę bendradarbiavimui gynybos srityje remti ir stiprinti, be kita ko, vykdamas ir PESCO veiklą, jei valstybės narės dėl to susitars.

Pagal šią naują teisinę sistemą valstybės narės galės naudotis standartizuotomis bendradarbiaujamųjų gynybos programų inicijavimo ir valdymo procedūromis. Priklausomai nuo konkrečių sąlygų, pagal EGPP valstybės narės galės naudotis didesne finansavimo norma, taip pat supaprastintomis ir darniomis viešųjų pirkimų procedūromis. Tais atvejais, kai valstybės narės bendrai nuosavybės teise pagal SEAP valdo nusipirktą

<sup>19</sup> ES standartizacijos strategija, COM(2022) 31.

įrangą (veikdamos kaip tarptautinė organizacija), jos galės būti **atleistos nuo PVM**. Be to, pagal **EGPP bus numatyta priemoka** už produktus, sukurtus ir perkamus pagal SEAP, jei atitinkamos valstybės narės susitarė dėl bendro požiūrio į eksportą gynybos tikslais. Dėl tarptautinės organizacijos statuso valstybės narės, jei to pageidauja, taip pat galės išleisti skolos vertybinius popierius, kad būtų užtikrintas ilgalaikis ginkluotės programų finansavimo planas. Nors Sąjunga nebūtų atsakinga už valstybių narių skolos vertybinių popierių emisiją, įnašai pagal EGPP ir SEAP veikimą galėtų pagerinti Sąjungos paramos skyrimo reikalavimus atitinkančių ginkluotės programų, kurias vykdo valstybės narės, finansavimo sąlygas.

Ši nauja priemonė taip pat padės paskatinti valstybių narių bendradarbiavimo pastangas, atsižvelgiant į pajėgumų prioritetus, dėl kurių valstybės narės bendrai susitarė formuodamos bendrą užsienio ir saugumo politiką (BUSP), visų pirma pagal PPP. Ji turėtų palengvinti ir remti PESCO projektų įgyvendinimą, taip pat prisidėti prie didesnių saistančių įsipareigojimų, kuriuos prisiėmė dalyvaujančios valstybės narės, vykdymo. Atsižvelgdamas į vykdomą PESCO strateginę peržiūrą, vyriausiasis įgaliotinis galėtų rekomenduoti dalyvaujančioms valstybėms narėms sustiprinti didesnius saistančius įsipareigojimus dėl EGTPB ir apsvarstyti galimus naujus įsipareigojimus, visų pirma dėl bendrų viešųjų pirkimų iš EGTPB, atsižvelgiant į šios strategijos tikslus. Į juos taip pat būtų galima atsižvelgti rengiant ir įgyvendinant PESCO projektus.

Kaip aprašyta šio bendro komunikato 3 skirsnyje, SEAP taip pat galėtų remti pramonės gamybai EGF finansuojamais mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendradarbiavimo veiksmis kuriamus prototipus.

### 2.3. Investuoti Europos mastu

Investuojant daugiau, geriau ir kartu Sąjungos gynybos parengtis padidės tik tuo atveju, jei šios didesnės investicijos iš didesnių nacionalinių biudžetų duos naudos Sąjungos gynybos pramonei. Vis dėlto valstybių narių investicijų nukreipimas į EGTPB labai priklauso nuo pastarosios sugebėjimo įrodyti, kad ji gali patenkinti valstybių narių paklausą tiek spartos, tiek apimties aspektais.

Skubūs pirkimo sprendimai, kurių valstybės narės ėmėsi itin blogėjančiomis saugumo aplinkybėmis, buvo priimti EGTPB vis dar veikiant ribotu, taikos meto gamybos pajėgumu. Išaugęs pirkimų skaičius daugiausia naudos davė ne ES pramonei. Dėl to galimybė laiku gauti norimą kiekį produktų yra naujas EGTPB konkurencingumo ir Sąjungos saugumo parametras, ypač tada, kai saugumo padėtis tampa labiau įtempta.

Dėl tokios tendencijos intensyvėjimo, padidėjo esamos priklausomybės arba atsirado naujų, todėl susilpnėjo galimas teigiamas ciklas, kai dėl didesnių investicijų stiprėtų EGTPB. 2021–2022 m. iš JAV karinės užsienio prekybos ES įsigytų produktų apimtis padidėjo 89 proc.<sup>20</sup> Be to, į ES rinką pateko ir naujų ginkluotės gamintojų iš kitų trečiųjų šalių. Ši tendencija mažina EGTPB konkurencingumą ir lemia tai, kad ES mokesčių mokėtojų pinigais kuriamos darbo vietos užsienyje, todėl reikia siekti atvirkščios tendencijos.

Tuo tikslu Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu / Agentūros vadovu, siekia sukurti **Europos karinės prekybos mechanizmą**, kad būtų galima lengviau įsigyti gynybos produktų iš EGTPB ir padidėtų informuotumas apie tokias galimybes. Komisija

<sup>20</sup> Tarptautinės politikos centras, „Security Assistance Monitor“, [securityassistance.org](https://securityassistance.org).

siūlo išbandyti tokį mechanizmą vykdant bandomąjį projektą pagal EGPP, kad kartu su valstybėmis narėmis ir pramone būtų sukurtas ir nuo 2028 m. veiktų visavertis mechanizmas. Bandomojo mechanizmo struktūrą sudarys keturi ramsčiai: 1) gynybos produktų katalogas, 2) greitai suteikiama finansinė parama gynybos pajėgumų rezervams kurti, 3) nuostatos viešųjų pirkimų procesams palengvinti, 4) viešojo pirkimo agentų gebėjimų stiprinimo priemonės.

Pirma, remdamasi esamomis priemonėmis<sup>21</sup>, Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu / Agentūros vadovu, stengsis sukurti **bendrą centralizuotą, naujausią EGTPB pagamintų gynybos produktų katalogą**. Šaudmenų trūkumo krizė Ukrainos kare atskleidė, kad Sąjunga disponuoja dideliais gamybos pajėgumais, tačiau dėl įsigalėjusio šių pajėgumų nuvertinimo daugiau dėmesio sulaukė trečiųjų šalių gamintojai. Toks klaidingas suvokimas kenkia EGTPB ir turėtų būti ištaisytas. Siekdama padidinti ES parengtų sprendimų matomumą, Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu / Agentūros vadovu, sukurs vieną bendrą priemonę, kurioje bus galima susipažinti su EGTPB gaminamais gynybos produktais. Informaciją ir produktus tokiam katalogui savanoriškai teiks pramonės atstovai, skelbdami specialius kvietimus pareikšti susidomėjimą.

Antra, Komisija remia **gynybos pramonės parengties rezervų** kūrimą, kad būtų pagerintos galimybės greičiau įsigyti ES pagamintų gynybos produktų. Gamindama ribotą kiekį produkcijos mažesnėms nacionalinėms rinkoms, mūsų pramonė atsiduria nepalankioje konkurencinėje padėtyje, palyginti su ne ES rinkos dalyviais. Nors ES gamintojų pristatymo nuo užsakymo laikas yra panašus arba trumpesnis, palyginti su ne ES gamintojais, tai, kad ne ES gaminiai dažnai gali būti lengvai pristatomi iš turimų ne ES atsargų ir taip greičiau pateikiami rinkai, todėl šie ne ES sprendimai tampa patrauklesni. Pagal EGPP Komisija siūlo finansiškai remti papildomo gynybos pajėgumų, kuriuos valstybės narės nusprendė bendrai pirkti pagal SEAP, kiekio pirkimą. Taip būtų sudarytos sąlygos sukurti strateginius rezervus, kuriuos būtų galima greitai pristatyti papildomiems klientams, ir sukuriama patraukli vyriausybių tarpusavio pirkimų sistema. Rezerve saugomos įrangos naudojimo valdymą apibrėš valstybės narės, dalyvaujančios Europos ginkluotės programos struktūroje.

Trečia, Komisija siūlo įvesti **standartinę tvarką, taikytiną būsimoms gynybos sutartims ir preliminariosioms sutartims** su ES įsisteigusiais gamintojais. Pagal ES teisę valstybės narės jau gali leisti savo sutartyse ir preliminariosiose sutartyse dalyvauti kitoms valstybėms narėms, kai tokia galimybė numatyta nuo pat viešojo pirkimo procedūros pradžios. Tačiau valstybės narės šia galimybe naudojasi labai retai. Dėl to viešasis pirkimas naudojantis kitų valstybių narių sutartimis ir preliminariosiomis sutartimis yra labai ribotas. Siekiant struktūriškai ištaisyti tokią padėtį, šioje standartinėje tvarkoje būtų numatyta, kad, jei aiškiai nenurodyta kitaip, **gynybos sutartyje / preliminariojoje sutartyje galėtų būti leista dalyvauti** bet kuriai kitai valstybei narei tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir perkančiajai valstybei narei (jeigu atitinkama valstybė narė sutinka). Be to, remiantis valstybių narių praktika nuo Rusijos plataus masto agresijos prieš Ukrainą pradžios, atrodo, kad būtina leisti valstybėms narėms taip pat naudotis esamomis nacionalinėmis preliminariosiomis sutartimis su ES įsisteigusiais gamintojais ir pirkti papildomą kiekį įrangos kitų vardu (vadovaujančios šalies sistema). Todėl Komisija siūlo EGPP reikmėms **pratęsti laikinos nukrypti nuo Direktyvos 2009/81/EB leidžiančios nuostatos, numatytos ASAP reglamente, galiojimą**. Pagal šią pramonės solidarumo sąlygą valstybės narės galėtų pasinaudoti kitų valstybių narių sutartimis, sumažinti savo

---

<sup>21</sup> Pavyzdžiui, EGA EUCLID duomenų bazė.

administracinę naštą (taip pat tokią naštą pramonei) ir įsigyti įrangos per trumpesnę pristatymo nuo užsakymo laiką.

Ketvirta, kad palengvintų pirkimą iš EGTPB, valstybės narės galėtų prašyti paramos pagal esamas ES priemones, pvz., techninės paramos priemonę (TPP),<sup>22</sup> **administraciniams pajėgumams kurti**, taip pat **svarbioms reformoms įgyvendinti**. Visų pirma valstybių narių nacionalinės viešųjų pirkimų agentūros galėtų prašyti paramos viešųjų pirkimų procedūroms supaprastinti, valdymo struktūroms reorganizuoti, informacijos mainams, švietimui ir mokymui, kad galiausiai bendrų viešųjų pirkimų procedūros Sąjungoje taptų tobulesnės. EGA toliau remis šį administracinių pajėgumų stiprinimą, teikdama forumus dalytis gerąja praktika ir numatydamą tolesnius bendradarbiavimo veiksmus gynybos įsigijimo ekspertų tinkle.

Kaip ir bendradarbiaujamųjų viešųjų pirkimų atveju, labai svarbu, kad Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas, remdamiesi valstybių narių pateiktais duomenimis, galėtų kartu su valstybėmis narėmis vertinti dėl šios strategijos daromą pažangą.

Didesnės investicijos į gynybą pasiteisins tik sustiprinus bendradarbiavimą, nes tai yra būtina sąlyga, kad būtų išgyvendintas nuolatinis neefektyvumas. Kad galėtų įgyti pavojaus lygį atitinkantį atsparumą, valstybės narės turėtų išnaudoti visas EGTPB teikiamas galimybes, bendradarbiaudamos visose investicijų ir įsigijimo srityse. Pažangai, padarytai dėl šios strategijos įgyvendinimo, vertinti gali būti remiamasi dviem rodikliais.

Pirma, 2017–2023 m. ES gynybos rinka išaugo 64 proc., o prekyba gynybos produktais tarp valstybių narių padidėjo tik nežymiai ir dabar ji sudaro tik 15 proc. visos ES gynybos rinkos vertės<sup>23</sup>. Šią tendenciją reikėtų pakeisti priešinga. Valstybės narės raginamos užtikrinti, kad **iki 2030 m. ES vidaus prekybos gynybos produktais vertė sudarytų bent 35 proc. ES gynybos rinkos vertės**.

Be to, naujausi duomenys rodo, kad nuo 2022 m. beveik 80 proc. valstybių narių investicijų į gynybą atiteko ne ES tiekėjams, palyginti su maždaug 60 proc. prieš karą. Nors šis nerimą keliantis reiškinys gali būti pateisintas skubos priemonėmis, jį galima pašalinti užtikrinant didesnę skaidrumą ir konkrečią pažangą bei geresnę EGTPB produktų pristatymo nuo užsakymo laiką.

Siekdamos šioje strategijoje nustatyto bendro tikslo, valstybės narės turėtų pakeisti dabartinę tendenciją ir palaipsniui grįžti pirmiausia į prieškarinį viešųjų pirkimų iš EGTPB lygį, o tada šią dalį kiek įmanoma padidinti. **Valstybės narės raginamos daryti nuolatinę**

---

<sup>22</sup> 2021 m. vasario mėn. 10 d. Reglamentas 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė, OL L 57, 2021 2 18, p. 1–16.

<sup>23</sup> EIVT metinių ataskaitų duomenys ir ES valstybių narių ginklų eksporto duomenų bazė suteikia naudingos informacijos apie Europos gynybos rinką ir pramonę veikiančias tendencijas. Jie suteikia galimybę visų pirma įvertinti ES vidaus prekybos srautų intensyvumą, kuris rodo tiek tarpvalstybinio galutinių produktų pirkimo intensyvumą, tiek EGTPB tiekimo grandinių tarpvalstybinius srautus. Iš tiesų, valstybėms narėms vykdant viešuosius gynybos srities pirkimus duomenys apie produktų kilmę centralizuotai nerenkami. Komisijos tarnybos bei EIVT ir EGA bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad parengtų iš EGTPB vykdomų viešųjų pirkimų dalies vertinimo, palyginti su viešųjų pirkimų dalimi trečiųjų šalių subjektų naudai, metodiką.

**pažangą, kad iki 2030 m. bent 50 proc. jų gynybos srities investicijų būtų skiriama pirkti iš ES valstybių, o iki 2035 m. ši dalis turėtų pasiekti 60 proc.<sup>24</sup>**

Pakeitus esamas tendencijas ir pasiekus tuos tikslus, pastebimai padidėtų Sąjungos atsparumas ir mūsų piliečių saugumas. Papildoma parama Europos bendradarbiavimui, teikiama pagal EGPP ir EGF, taip pat tolesnes programas nuo 2028 m., kartu su tvirta politine valia ir valstybių narių įsipareigojimais, užtikrina, kad tie tikslai būtų realistiški ir pasiekiami.

#### ***Tolesni veiksmai***

Siekdami padėti valstybėms narėms investuoti daugiau, geriau, drauge ir Europos mastu, Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas:

- sukurs naują **bendro programavimo ir viešųjų pirkimų funkciją**, įsteigdami Gynybos pramonės parengties tarybą, taip pat aukšto lygio Europos gynybos pramonės grupę, kuri atliks konsultacinį vaidmenį.

Komisija:

- siūlo **EGPP reikmėms išplėsti EDIRPA logiką**, skirtą bendradarbiavimui remti vykdant EGTPB produktų viešuosius pirkimus;
- siūlo sudaryti sąlygas **greitam abipusiam sertifikavimo pripažinimui** pagal EGPP krizės metu;
- siūlo valstybėms narėms sukurti naują teisinę sistemą – **Europos ginkluotės programos struktūrą (SEAP)**, skirtą bendradarbiavimui gynybos srityje stiprinti, kuri visapusiškai papildytų PESCO sistemą;
- siūlo palaipsniui sukurti **Europos karinės prekybos mechanizmą**, kuriuo būtų skatinama kurti galimybes laiku gauti reikiamą ES įrangos kiekį;
- siūlo, pasitelkiant EGPP, pradėti įgyvendinti **bendro intereso Europos gynybos projektus**, siekiant ES lygmeniu padėti užtikrinti ir apsaugoti Sąjungos ir valstybių narių laisvą prieigą prie sričių, dėl kurių varžomasi, pavyzdžiui, kibernetinės, kosmoso, oro ir jūrų erdvės, ir prie ES pajėgumų plėtojimo prioritetų įgyvendinimo.

Be to, vyriausiasis įgaliotinis:

- rekomenduos PESCO dalyvaujančioms valstybėms narėms per 2023–2025 m. PESCO strateginę peržiūrą **sustiprinti labiau saistančius įsipareigojimus dėl EGTPB** (arba pagalvoti apie galimus naujus įsipareigojimus) ir pasinaudoti PESCO projektais, kad būtų pasiekti šios strategijos tikslai.

### **3. PRIEINAMUMO UŽTIKRINIMAS – BET KOKIOMIS APLINKYBĖMIS IR BET KURIOU METU GEBANTI REAGUOTI EGTPB**

ES jau gali kliautis visapusiškai konkurencinga pasaulinio lygio EGTPB. Tačiau iš esmės pasikeitus geopolitinėms aplinkybėms, kai ES ir jos valstybės narės turi prisiimti

<sup>24</sup> Komunikate dėl investicijų gynybos srityje spragų analizės Komisija, remdamasi D. Fiott moksliniu darbu (paremtu JAV valstybės departamento importo ir eksporto duomenimis), nurodė, kad 2007–2016 m. daugiau kaip 60 proc. Europos gynybos srities viešųjų pirkimų biudžeto buvo išleista kariniam importui iš ES nepriklausančių šalių. Kaip nurodyta 1 langelyje, laikotarpiu nuo Rusijos agresijos pradžios iki 2023 m. birželio mėn. 78 proc. ES valstybių narių vykdytų gynybos produktų įsigijimų buvo iš ES nepriklausančių šalių, vien iš JAV buvo įsigyta 63 proc. šio kiekio.



atsakomybę už savo piliečių saugumą, kaip niekad svarbu bendradarbiauti su geriau reaguojančia ir atsparesne EGTPB. Reikia sudaryti sąlygas ES gynybos pramonei reikiamu laikotarpiu ir kiekiu tenkinti valstybių narių paklausą. Nors už patikimų ir ilgalaikių užsakymų teikimą, kad gynybos pramonei būtų užtikrintas būtinas rinkos nuspėjamumas, atsakingos valstybės narės, Komisija yra pasirengusi pasinaudoti savo prerogatyvomis ir atitinkamomis programomis, kad paremtų šias pastangas.

### **3.1. Greitesnio reagavimo ir įvairiapusio prisitaikymo prie skubių poreikių rėmimas**

Rusijos karinė agresija prieš Ukrainą akivaizdžiai parodė, kad Sąjungos saugumas ir jos gebėjimas veiksmingai remti savo partnerius priklauso nuo jos gebėjimo greitai sutelkti gynybos įrangą. Kadangi artimiausioje ateityje grėsmės lygis greičiausiai išliks aukštas, EGTPB turi pajėgti tiekti tinkamą reikalingų produktų kiekį ten, kur reikia, ir tinkamu laiku. Kad pasiektų šį tikslą, EGTPB turi padaryti esminių pokyčių ir prisiimti didesnę riziką, kad galėtų geriau reaguoti į visų valstybių narių poreikius.

EGTPB turėtų būti mobilizuojama siekiant padidinti atsparumą ir tiekimo saugumą visoje Europoje, visapusiškai atsižvelgiant į tai, ko konkrečiai reikia toms valstybėms narėms, kurioms objektyviai iškilusi tiesioginė konvencinių karo veiksmų grėsmė. Tam taip pat reikia šalinti kliūtis greitai, veiksmingai ir netrukdomai judėti gynybos įrangai ir pajėgumams, toliau investuojant į karinį mobilumą.

ES prisidės prie tokio mąstysenos pasikeitimo ir savo gynybos pramonės pastangų rizikos mažinimo, kad padidintų savo parengtį, remdama ES gamybos pajėgumų didinimą valstybių narių ir Komisijos bendrai nustatytose srityse, ypatingą dėmesį skiriant MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms. Šiuo tikslu **Komisija siūlo išplėsti ASAP programos intervencijos logiką**, neapsiribojant šaudmenimis ir raketomis „žemė-žemė“, kad ES galėtų paspartinti produktyvias investicijas į EGTPB, skirtas būtiniausiems produktams. ES finansinė parama turėtų užtikrinti didesnę atitinkamos gynybos įrangos gamybos apimtį, padėti sutrumpinti jos pristatymo nuo užsakymo laiką ir šalinti galimas kliūtis bei veiksnius, keliančius gaisrą arba trukdančius jų tiekimui ir gamybai. Kiek įmanoma, tokia finansinė parama taip pat turėtų būti skatinamos tarpvalstybinės pramonės partnerystės ir atitinkamų įmonių bendradarbiavimas dedant bendras pramonės pastangas, visapusiškai laikantis atitinkamų finansinių ir konkurencijos taisyklių.

Vis dėlto, remiant gamybos masto didinimą, taip pat reikia atsižvelgti į pasekmes pramonei, kai reikės šį mastą mažinti, patenkinus staiga išaugusią paklausą. Dabar investuojant į **nuolatinės parengties infrastruktūros kūrimą ir galimą jos pertvarkymą civilinės gamybos tikslams** būtų prisidedama prie Sąjungos piliečių saugumo didinimo, išsaugant EGTPB gamybos pajėgumų lankstumą ir jos bendrą konkurencingumą.

Pasitelkusi EGPP, Komisija padės kurti nuolatinės parengties atsarginius pramonės pajėgumus, kurie suteiks galimybę turėti reikiamą lankstumą, kad gamybos pajėgumus būtų galima padidinti reaguojant į staigius paklausos šuolius. Tai būtų ypač tikslinga tose srityse, kuriose valstybės narės nustatė kritinį tiekimo trūkumą.

Pavyzdžiui, bus galima skirti finansavimą gamybinėms staklėms ir atitinkamoms personalo išlaidoms, siekiant užtikrinti, kad didelės krizės atveju EGTPB galėtų per trumpą laiką masiškai pagaminti tai, ko reikia, turėdama daugiau galimybių pasinaudoti gamybos pajėgumais, ir, kai įmanoma, modernizuodama gamybos technologijas. Taip bus užtikrinta, kad prireikus būtų galima nedelsiant padidinti gamybos mastą.

Komisija kartu su valstybėmis narėmis taip pat išnagrinės, kokiomis priemonėmis būtų galima greitai pritaikyti civilinės pramonės gamybos linijas gynybos pramonės tikslams ir užtikrinti, kad tokiais atvejais būtų pakankamai kvalifikuotų darbuotojų (pvz., darbuotojų rezervo sudarymas patikrinus jų patikimumą ir tinkamai parengus). Šie veiksmingi praktiniai sprendimai sudarys sąlygas EGTPB būti pasirengus nedelsiant pritaikyti gamybą prie valstybių narių reiškiamos paklausos svyravimų.

**3 langelis. Geresnio reagavimo poreikis – užtikrinti gynybai tinkamų bepiločių orlaivių masinę gamybą, nuolat stengiantis išnaudoti jų potencialą**

Bepiločių sistemų vaidmuo Ukrainos karo teatro oro, jūrų ir sausumos srityse yra lemiamas, jos plačiai naudojamos žvalgybai ir duomenims rinkti, paramai ugnimi, taip pat kaip efektoriai. Vertinama, kad Ukrainoje per mėnesį mūsų lauke sunaudojama iki 10 000 bepiločių orlaivių, o per mėnesį jų naujų pagaminama 40 000.

Dauguma jų yra nebrangios vartojamosios priemonės, dažnai tai yra pakeistos paskirties komerciniai civiliniai bepiločiai orlaiviai, kurie vis dėlto gali sunaikinti daug brangesnę įrangą. Nors dėl jų poreikis naudoti įvairiausių specialios paskirties karinius bepiločius orlaivius nesumažėja, vis dėlto jų taktinė ir strateginė vertė yra akivaizdžiai didelė.

Nors EGF ir jo pirmtakai nuo 2017 m. finansiškai remia bepiločių orlaivių sistemų gynybos mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, pajėgumų, skirtų greitai padidinti tokios įrangos gamybos mastą ir užtikrinti **jos masinę gamybą, plėtojimas gali būti laikomas esminiu ES gynybos parengties** intensyviems konfliktams elementu. Tam galėtų būti skirti veiksmai pagal būsimą EGPP, o bet kokia kritinė priklausomybė ar kliūtys turėtų būti nustatytos ir pašalintos. Pagal EDIRPA taip pat galima remti bendrus bepiločių orlaivių ar kovos su bepiločių orlaivių sistemomis priemonių viešuosius pirkimus.

Bepiločių orlaivių sistemos taip pat yra vienas iš prioritetinių Ukrainos poreikių, kuriuos patenkinti galbūt būtų galima padėti pagal Europos taikos priemonę, koordinuojant veiklą Ukrainos gynybos kontaktinės grupės pajėgumų koalicijose.

2022 m. lapkričio 29 d. Komisija priėmė **Europos bepiločių orlaivių strategiją 2.0**, pagal kurią įgyvendinami keli pavyzdiniai veiksmai. Be atitinkamų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiksmų finansavimo pagal programą „Europos horizontas“ ir EGF, imtasi ir kitų veiksmų: pirma, paskelbti koordinuoti kvietimai teikti pasiūlymus, suderinant finansavimą pagal ES priemones ir Europos investicijų banko (EIB) paskolomis, kad būtų remiamas naujas pavyzdinis bepiločių orlaivių technologijų projektas; antra, rengiamos strateginės veiksmų dėl bepiločių orlaivių technologijų gairės, siekiant nustatyti prioritetines sritis, kur skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas, mažinti esamą strateginę priklausomybę ir išvengti naujos priklausomybės atsiradimo, arba sukurti ES civilinės gynybos bepiločių orlaivių bandymų centrų tinklą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos civiliniam ir gynybos sektoriui keistis informacija.

Kad būtų toliau remiamas EGTPB įvairiapusiškumas, Komisija siūlo pagal siūlomą EGPP įsteigti **Gynybos produktų tiekimo grandinės transformavimo spartinimo fondą (FAST)**. Fondo tikslas – **sudaryti palankesnes sąlygas gauti finansavimą skolintomis lėšomis ir (arba) nuosavo kapitalo finansavimą MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms**, kurios diegia gamyboje gynybos technologijas ir (arba) gamina gynybos produktus arba planuoja netrukus pradėti šią veiklą. FAST galėtų sudaryti sąlygas

be biudžeto, skirto iniciatyvai pagal EGPP, pritraukti kelis kartus daugiau lėšų paskolomis ar investicijomis į nuosavą kapitalą.

Pritraukdamas papildomų viešųjų ir privačiųjų investicijų EGTPB remti, FAST sustiprins Sąjungos gynybos pramonės vertės grandinių atsparumą. Šia iniciatyva taip pat turėtų būti padedama plėtoti investuotojų ekosistemą, kuri daugiausia dėmesio skirtų augimo etapams, investuotų į ypatingos svarbos gynybos produktų tiekėjus ir remtų novatoriškų gynybos įmonių plėtrą.

### 3.2. Siekis būti gynybos technologijų priešakyje

Užtikrinant ES gamybos sektoriaus gebėjimą reaguoti į skubius saugumo poreikius, taip pat svarbu, kad Europa ir toliau pirmautų inovacijų srityje. Kaip niekada reikalingos ilgalaikės mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros pastangos, kad būtų išlaikytas EGTPB konkurencingumas ilguoju laikotarpiu, visų pirma galimybė išnaudoti visą jos mokslininkų, inžinierių ir novatorių kompetencijos potencialą. Trumpuoju laikotarpiu technologiniai proveržiai taip pat padėtų spręsti esamas problemas, taip pat kare Ukrainoje.

#### 3.2.1. Remti inovacijas ir išnaudoti MVĮ gynybos potencialą

Skatindamas ir remdamas labiau struktūrizuotą ir sistemingesnę bendradarbiavimą ES, EGF sudarė sąlygas sukurti novatoriškesnę EGTPB ir atverti bei europinti tiekimo grandines. Tačiau be galo svarbu toliau didinti ES siekius veiksmingai skatinti gynybos inovacijas ir naujų gynybos tiekimo grandinių dalyvių atsiradimą. Sektorius turi visapusiškai pasinaudoti spartesniais galimo dvejetainio naudojimo technologijų civilinių inovacijų ciklais, kad išlaikytų savo konkurencingumą ir užtikrintų kariuomenės pranašumą mūšio lauke.

Kad būtų išlaikytas konkurencingumas, inovacinių gynybos produktų kūrimo pajėgumai ir savarankiškumas taip pat turi būti grindžiami parama perspektyvių gynybos pajėgumų moksliniams tyrimams, be kita ko, perversminių technologijų srityje. Pastaroji sritis gali iš esmės pakeisti valstybių narių kariuomenę ir suteikti kritinį operatyvinį pranašumą. Šiuo tikslu ES turi stengtis pasiūlyti novatoriškoms įmonėms, visų pirma startuoliams, MVĮ, mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms ir mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijoms, **lankstesnius, greitesnius ir paprastesnius finansavimo ciklus ir padėti užmegzti geresnius ryšius su karinio sektoriaus galutiniais naudotojais ir investuotojais.**

Tokiomis aplinkybėmis, pagal EGF sukurtą ES gynybos inovacijų sistemą (EUDIS), kuriai skirtas 2 mlrd. EUR biudžetas<sup>25</sup>, per šią DFP bus pasiūlytos inovacijų rėmimo paslaugos pavieniams subjektams, be kita ko, užmezgant ryšius su investuotojais, partneriais ir galutiniais naudotojais, ir bus stiprinama parama novatoriškų produktų ir technologijų bandymams ir patvirtinimui. Bus siekiama sumažinti biurokratizmą, visų pirma MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, pavyzdžiui, nagrinėjant galimybes skelbti **nuolatinis kvietimus** teikti paraiškas projektams ir būdus, kaip remti perspektyvių technologijų perdavimą iš civilinės srities į gynybos sritį, kai tai galima padaryti.

Nuolatinis ir intensyvus Europos Komisijos (EUDIS) ir EGA (ES gynybos inovacijų centro – HEDI) bendradarbiavimas sudaro sąlygas gynybos novatoriams visapusiškai naudotis specialiai pritaikytomis ES paramos priemonėmis, įskaitant gaires dėl karinių galutinių naudotojų pajėgumų reikalavimų ir galimybių palaikyti ryšius su Europos

<sup>25</sup> 1,46 mlrd. EUR biudžetas skirtas iš EGF, o 500 mln. EUR pritraukti iš kitų viešųjų ir privačiųjų šaltinių.

gynybos bendruomenėmis. EUDIS, glaudžiai bendradarbiaudama su HEDI, kasmet remia iki 400 novatoriškų startuolių ir MVĮ, kad padėtų joms įveikti tradicines patekimo į rinką kliūtis.

Komisijos tarnybos, pasikonsultavusios su EGA (HEDI), remia hakatonus, kuriuose jaunieji inžinieriai ir startuoliai susitiks ir varžysis, ieškodami geriausio konkrečių problemų mūšio lauke sprendimą, pradedant nuo iššūkių, kurie fronte kyla Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms. Siekdamas toliau remti Ukrainos gynybos technologinę ir pramoninę bazę, **ES inovacijų biuras Kyjive** veiks kaip tiltas tarp ES startuolių bei novatorių ir Ukrainos pramonės bei ginkluotųjų pajėgų. Tai padės perduoti technologinių proveržių informaciją, kuri gali turėti įtakos mūšio lauke.

#### ***4 langelis. MVĮ – jau ES pastangų remti gynybos pramonę dėmesio centre***

MVĮ, kaip lanksčioms dalyvėms, gynybos bendruomenėje tenka vis svarbesnis perversminių technologijų ir inovacijų teikėjų vaidmuo. Todėl Komisija ėmėsi veiksmų, kad paremtų aktyvesnį MVĮ indėlį į ES gynybos mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, visų pirma skelbdama **MVĮ skirtus specialius EGF kvietimus teikti pasiūlymus** ir kartu skatindama jas dalyvauti visuose kituose projektuose. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas dalyvaujant MVĮ yra vienas iš EGF programos paramos skyrimo kriterijų, o finansinės paskatos taikomos atsižvelgiant į MVĮ dalyvavimo plėtros veiksmuose lygį.

Pagal 2021 m. ir 2022 m. EGF kvietimus teikti pasiūlymus 511 MVĮ skirta 354 mln. EUR, t. y. atitinkamai tai sudarė 40 proc. dalyvių ir 20 proc. finansavimo. Pagal 2023 m. EGF kvietimus teikti pasiūlymus dalyvaujančios MVĮ sudarė apie 50 proc. visų subjektų ir prašė 30 proc. visos prašomos dotacijos sumos. **Apskaičiuota, kad 2023–2027 m. laikotarpiu MVĮ iš EGF skiriamas finansavimas turėtų būti iki 840 mln. EUR.**

2022 m. EGF skyrė 224 mln. EUR gynybos inovacijoms ir paramai MVĮ pagal EUDIS, įskaitant konkrečią veiklą, pavyzdžiui, technologinių problemų sprendimą. EUDIS priemonės toliau plėtojamos ir įgyvendinamos, siekiant remti MVĮ per visą jų augimo ciklą. 2024 m. sausio mėn. įveiktas svarbus etapas – pradėta įgyvendinti **Gynybos nuosavo kapitalo priemonė**, pagal kurią kartu su Europos investicijų fondu, priklausančiu EIB grupei, **į perspektyvias gynybos MVĮ bus investuota iki 500 mln. EUR, prisidedant prie jų augimo.** Tikimasi, kad 2024 m. pradės veikti gynybos spartinimo priemonė ir bus pradėta organizuoti ryšių su investuotojais užmezgimo veikla.

#### ***3.2.2. Pagalba EGF projektų rezultatus paversti tikrove po mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros etapo***

EGF, kuriam 2021–2027 m. skirta daugiau kaip 1 mlrd. EUR per metus, jau yra veiksminga priemonė skatinti gynybos pramonės bendradarbiavimą ir tarpvalstybinius gynybos srities mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą, prisidedant prie didesnio skaičiaus Europos gynybos pramonės vertės grandinių<sup>26</sup>.

<sup>26</sup> Per trejus metus pradėti daugiau kaip 145 projektai su 2618 dalyvių, sudarančių ES gynybos pramonės ekosistemos pagrindą, šiuo metu vykdomi įvairiose pažangiausių gynybos pajėgumų ir technologijų

Tačiau po mokslinių tyrimų ir ankstyvųjų technologinės plėtros etapų bendradarbiavimas prototipų kūrimo etape pasiekia komercializacijos spragą, kai prireikia daug didesnio lygio valstybių narių dalyvavimo.

Be to, dėl skirtingų veiklos reikalavimų ir nacionalinės pramonės politikos gynybos srities bendrovės gali nutraukti bendradarbiavimą baigus taikyti priemonę pagal EGF. Siekiant to išvengti, gynybos srities bendradarbiavimo veiksams, kuriuos iš pradžių rėmė EGF ir kurie pasiekė prototipo etapą, grindžiamą bendrais suderintais funkciniais reikalavimais, gali prireikti **nuolatinės paramos, kad būtų galima pradėti pramoninę gamybą**.

Europos ginkluotės programos struktūros ir EDIRPA logikos išplėtimas bus itin svarbūs siekiant kuo labiau padidinti iš EGF finansuojamų projektų rezultatų panaudojimą. Be to, pagal EGPP bus numatytos **gražintinos dotacijos konkreitiems veiksams**, susijusiems su prototipų gamyba ir komercializacija, visų pirma tų, kurie suskurti naudojantis EGF.

Kad būtų įveiktas komercializacijos atotrūkis po bendradarbiavimo projektų MTTP etapo, taip pat reikia, kad dalyvaujančios valstybės narės, pasiekusios prototipo etapą, susitartų dėl bendrai sukurtų produktų eksporto sąlygų. Atsižvelgdama į šiuo metu vykdomą ES bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP dėl ginklų eksporto kontrolės peržiūrą, Komisija kartu su vyriausiuoju įgaliotiniu dar kartą ragina<sup>27</sup> valstybes nars išnagrinėti būdus, kaip racionalizuoti ir laipsniškai toliau vienodinti savo ginklų eksporto kontrolės praktiką, visų pirma taikomą bendrai kuriamiems gynybos pajėgumams. Tuo pačiu tikslu valstybės narės taip pat turėtų keistis geriausia bendrai sukurtų pajėgumų eksporto kontrolės taisyklių praktika.

Be to, Komisija imsis veiksmų, kad palengvintų su gynyba susijusių produktų siuntimą ES viduje vykdant ES finansuojamus projektus, ir sieks supaprastinti siuntimo licencijų išdavimo sąlygų ir procesų valdymą, visų pirma į atitinkamą pavyzdinį dotacijos susitarimą įtraukdama nuostatas dėl siuntimo, kad būtų mažiau naudojamos galutinių naudotojų sertifikatais.

Šiuo metu teisingai ir veiksmingai įgyvendinti Direktyvos 2009/43/EB negalima dėl kelių veiksnių, trukdančių visapusiškai pasinaudoti susijusiais pranašumais gynybos rinkoje. Siekdama geriau išanalizuoti esamas problemas, kurios šiuo metu trukdo direktyvą veiksmingai įgyvendinti, Komisija **iki 2025 m. pabaigos atliks jos vertinimą**.

### 3.3. Tiekimo saugumo užtikrinimas ES lygmeniu

Atsparumas yra EGTPB parengties ir konkurencingumo prielaida.

ES jau parengė priemones ir sistemas pramonės parengčiai ir atsparumui per būsimas krizines situacijas didinti, be kita ko, EGA sistemoje<sup>28</sup>. Tačiau valstybės narės tokių priemonių neturi arba, remdamos EGTPB, jas taiko tik ribotu mastu. **Todėl ES mastu bus įdiegta tiekimo saugumo tvarka**, kuria bus užtikrintas didesnis atsparumas ir kartu EGTPB ir ES gynybos tiekimo grandinėms suteikiamas konkurencinis pranašumas.

---

srityse. Bendradarbiauja mokslinių tyrimų organizacijos (609 dalyviai), MVĮ (826 dalyviai), didesni subjektai (1113 dalyvių), viešosios įstaigos (456 dalyviai) ir aukštojo mokslo įstaigos (230 dalyvių), kurie kartu sudaro ateities EGTPB.

<sup>27</sup> Komunikatas „Komisijos indėlis į Europos gynybą“, COM(2022) 60 *final*.

<sup>28</sup> Pavyzdžiui, 2013 m. ES valstybės narės priėmė pagrindų susitarimą dėl tiekimo saugumo. Šis susitarimas turėjo būti įgyvendintas nustatant elgesio kodeksus arba įgyvendinimo susitarimus, o 2014 m. EGA valdančioji taryba priėmė Elgesio kodeksą dėl prioritetų nustatymo.

Suteikusios tokį tiekimo saugumo lygį, kurio išorės konkurentai pasiūlyti negali, ES gynybos tiekimo grandinės galėtų užsitarnauti valstybių narių pasitikėjimą.

### 3.3.1. *Didesnis tiekimo saugumas siekiant kuo labiau padidinti vidaus rinkos gynybos srities potencialą*

Pagal EGPP Komisija siūlo nustatyti modulinę ir laipsnišką **ES tiekimo saugumo tvarką**, siekiant didinti solidarumą ir veiksmingumą reaguojant į įtampą tiekimo grandinėse ar saugumo krizes ir sudaryti sąlygas laiku nustatyti galimas kliūtis. Dviejų rūšių krizėms įveikti siūlomi skirtingi priemonių rinkiniai.

- Tiekimo krizės, kai dėl civilinio ar dvejojo naudojimo komponentų arba žaliavų trūkumo **kyla didelė grėsmė gynybos produktų prieinamumui ir tiekimui laiku**. Šiuo atveju, Tarybai įvedus **krizės padėtį**, priemonių rinkiniu bus užtikrintas atitinkamų komponentų ir (arba) žaliavų tiekimas gynybos tiekimo grandinėms, be kita ko, kai tai būtina ir pateisinama atsižvelgiant į visa apimančią viešąjį interesą, užtikrinant pirmenybę prieš kai kurių ar visų civilinių prekių tiekimą (**prioritetiniai užsakymai**).
- **Tiekimo krizės**, tiesiogiai susijusios su **saugumo krize** Sąjungoje arba kaimyninėse šalyse. Kad būtų galima reaguoti tokiais atvejais, Tarybai turėtų būti suteikta galimybė įvesti **antro, aukštesnio lygmens krizės padėtį, kad ji galėtų imtis krizei įveikti būtinų ir proporcingų priemonių** (daugiausia dėmesio skiriant specialią karinės paskirties produktų tiekimui).

Kad paremtų veiksmingą, efektyvų ir proporcingą šios dviejų lygmenų krizės sistemos taikymą, Komisija siūlo **nustatyti ir kontroliuoti ypatingos svarbos produktus, skirtus tam tikroms gynybos tiekimo grandinėms**, kurios turi būti nustatytos kartu su valstybėmis narėmis Gynybos pramonės parengties taryboje.

Remiantis šiuo metu kituose sektoriuose veikiančia sistema ir EGA pagrindine strategine veikla, šis nustatymas ir kontrolė bus vykdomi remiantis visų pirma viešai prieinama informacija ir, tik prireikus, įmonių pateiktais duomenimis (atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinio saugumo garantijas).

### 3.3.2. *Strateginio atsargų kaupimo sąlygų sudarymas ir rizikos mažinimas*

Siekdama toliau mažinti EGTPB tiekimo saugumo riziką ilguoju laikotarpiu, Komisija apsvaustys galimybę **finansuoti pramonės strategiškai kaupiamas pagrindinių komponentų atsargas**, pvz., elektroninių komponentų ir žaliavų, naudojamų gynybos sistemose, atsargas<sup>29</sup>. Sukūrus tokias atsargas būtų galima sumažinti sąnaudas gavus didelių užsakymų ir apriboti kainų infliaciją, kurią lemia staiga padidėjusi paklausa per krizę.

Pagal EGPP Komisija siūlo **nedidelio masto preliminarų bandymą**, sudarant sąlygas remti strateginių atsargų kaupimą. Tokia sistema papildys krizės meto prioritetų nustatymo mechanizmą, užtikrinant, kad pastarasis ir toliau būtų naudojamas kaip kraštutinė priemonė. Šiuo atžvilgiu taip pat galėtų būti atsižvelgta į darbą, vykdomą rengiant atsparumo ir parengties priemones pagal Karinio mobilumo veiksmų planą 2.0, be kita ko, pasitelkus esamus PESCO karinio mobilumo projektus ir logistikos centrų tinklą.

---

<sup>29</sup> Šiuo atžvilgiu Komisija apsvaustys galimybę naudotis priemonėmis, parengtomis pagal Svarbiausių žaliavų aktą [COM(2023) 160].

### 3.3.3. *Strateginės priklausomybės nustatymas iš anksto ir didžiausios priklausomybės problemos sprendimas*

Pernelyg didelė priklausomybė nuo gynybos sektoriui itin svarbių technologijų trukdo valstybių narių ginkluotųjų pajėgų veiksmų laisvei ir dėl susijusių suvaržymų gali neigiamai veikti EGTPB konkurencingumą.

Komisija jau įsteigė **ES ypatingos svarbos technologijų stebėjimo centrą**<sup>30</sup> priklausomybėms nustatyti ir technologijų veiksmų gairėms parengti, kad jos būtų sumažintos. Pirmoji išlaptinta ataskaita visai neseniai pateikta valstybėms narėms. Išplėtus stebėjimo centro veiklos mastą, bus galima greičiau nustatyti priklausomybę, stebėti tiekimo grandines ir susidaryti bendrą vaizdą apie ypatingos svarbos elementus. Kol kas jau pradėtas darbas dėl elektros, elektroninių ir elektromechaninių (EEI) puslaidininkinių komponentų ir autonominių sistemų technologijų pogrupio.

Kartu bus siekiama kitų Sąjungos priemonių, pavyzdžiui, EGF ir Europos lusių programos, darbo programų tarpusavio sąveikos, kad būtų sumažinta nustatyta priklausomybė ir užtikrinta, kad EGTPB galėtų naudotis gynybos pramonės didelio poveikio technologijomis ir produktais, pavyzdžiui, patikimais lustais, taip padedant užtikrinti jos parengtį.

Komisija taip pat remia ES valstybes nares, visų pirma jų regionines ir vietos valdžios institucijas, pagal techninės paramos priemonę<sup>31</sup> teikdama specialiai pritaikytą techninę paramą, kad būtų galima rengti ir įgyvendinti reformas ekonominiam ir technologijų saugumui, konkurencingumui ir tiekimo grandinių atsparumui valstybėse narėse didinti.

#### ***Tolesni veiksmai***

Siekdama užtikrinti prieinamumą, grindžiamą lanksčiau bet kuriuo metu reaguojančia EGTPB, Komisija:

- siūlo pagal EGPP išplėsti **ASAP intervencijos logiką**, kad ji būtų taikoma ne tik šaudmenims ir raketoms, taip pat papildyti ją **nuolatinės parengties infrastruktūra** ir galimybe **pakeisti civilinės gamybos linijų paskirtį**;
- kartu su vyriausioju įgaliotiniu ir valstybėmis narėmis parengs politikos pasiūlymą **remti bepiločių orlaivių gamybą** ES arba galbūt kartu su Ukraina, sutelkiant atitinkamas priemones;
- siūlo pagal EGPP įsteigti **Gynybos produktų tiekimo grandinės transformavimo spartinimo fondą (FAST)**. Pagal šią naują finansinę priemonę bus remiamos MVĮ teikiant finansavimą skolintomis lėšomis ir (arba) nuosavo kapitalo finansavimą;
- teiks **ilgalaikę paramą** gynybos srities bendradarbiavimo veiksniams, kuriuos iš pradžių rėmė EGF, **rezultatams perkelti į gamybą pramoniniu mastu**, teikdama grąžinamąsias dotacijas pagal EGPP;
- siūlo nustatyti modulinę ir laipsnišką **ES tiekimo saugumo tvarką**, siekiant didinti solidarumą ir veiksmingumą reaguojant į įtampą tiekimo grandinėse ar saugumo krizes ir sudaryti sąlygas laiku nustatyti galimas kliūtis.

ES:

<sup>30</sup> Ypatingos svarbos saugumo ir gynybos technologijų veiksmų gairės, Strasbūras, 2022 2 15, COM(2022) 61 final.

<sup>31</sup> [https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi\\_lt](https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_lt)

➤ **Kyjive atidarys Inovacijų biurą**, siekdama užtikrinti Sąjungos startuolių bei novatorių ir Ukrainos pramonės ir ginkluotųjų pajėgų tarpusavio ryšius.

#### 4. SAJUNGOS GYNYBOS PRAMONĖS PARENGTIES SIEKIO FINANSAVIMAS

Kad šia strategija pavyktų įgyvendinti naują siekį ES lygmeniu užtikrinti gynybos pramonės parengtį, turėtų būti skirtas ir gerokai didesnis finansavimas, atitinkantis mums kilusius iššūkius.

Siūlomame reglamente, kuriuo kartu su šia strategija įsteigiama EGPP, **numatytas 1,5 mlrd. EUR biudžetas** investicijoms į EGTPB gynybos pramonės parengtį.

Šią sumą turėtų papildyti kitos sumos, skirtos Ukrainos GTPB plėtrai ir jos glaudesnei integracijai į EGTPB ir Sąjungos gynybos įrangos rinką. Be to, atsižvelgiant į neatidėliotinus Ukrainos gynybos poreikius, reikia skirti papildomą finansavimą karinei įrangai pirkti, padedant jai naudotis teise į savignyją. Jei Taryba, vyriausiojo įgaliojimo pasiūlymu, priimtų BUSP sprendimą pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 29 straipsnį dėl centrinių vertybinių popierių depozitoriumų nepaprastųjų pinigų likučių, susidariusių dėl netikėtų ir nepaprastų pajamų iš Rusijos imobilizuoto valstybės turto, tokia papildoma parama galėtų būti skiriama iš šių pajamų, atsižvelgiant į Sąjungos BUSP tikslus. Jei šie papildomi ištekliai taptų prieinami, jie galėtų padidinti Europos taikos priemonės finansinį pajėgumą karinei įrangai pirkti remiant Ukrainą, arba bet kurios kitos Sąjungos priemonės finansinį pajėgumą. **Kitaip tariant, tai reikštų, kad nenumatytas pelnas iš išaldyto Rusijos turto būtų naudojamas bendrai pirkti Ukrainai skirtą karinę įrangą.**

Jei tik būtų galima, iš karto atsižvelgiant į neatidėliotinus Ukrainos gynybos poreikius, tam tikros sumos iš tokių nepaprastųjų grynųjų pinigų likučių taip pat galėtų būti skirtos Ukrainos GTPB vidutinio ir ilgojo laikotarpio vystymosi tikslams, pasinaudojant siūlomo reglamento, kuriuo įsteigiama EGPP, nuostatomis, taip pat bendriesiems Ukrainos biudžeto poreikiams, skiriamiems atstatymui ir atkūrimui.

Šis biudžetas, atsižvelgiant į gynybos pramonės parengčiai visoje Sąjungoje užtikrinti reikalingų pastangų mastą, turi būti laikomas ribotos apimties sąsaja su kita daugiamete finansine programa. Atsižvelgiant į tai, kad Europai iškilusios saugumo problemos greičiausiai išliks, svarbu, kad **į kitą DFP būtų įtrauktas didelio masto finansinis paketas gynybai** ir tiek EGF, tiek EGPP veiklos tęstinumo priemonėms nuo 2028 m. būtų numatyti atitinkami biudžetai.

Šioje strategijoje raginama atnaujinti dabartinės DFP tikslus pagal EGPP ir padidinti kitos DFP biudžeto asignacijas gynybos pramonei remti. Vis dėlto, atsižvelgiant į saugumo padėties pokyčius, staigiai padidėjus regioninėms ir pasaulinėms grėsmėms, dėl kurių Sąjungai ir jos valstybėms narėms gali kilti egzistencinių saugumo problemų, ir į tai, kad kita DFP bus pradėta įgyvendinti tik 2028 m., būtina pradėti diskusiją dėl ES finansavimo poreikių gynybos pramonės parengčiai apskaičiavimo, kad šis finansavimas atitiktų tokį saugumo padėties pokytį, ir kaip užtikrinti tokį tinkamą finansavimą. Todėl reikia per trumpą laikotarpį kartu su valstybėmis narėmis atlikti bendrą tyrimą įvertinant poreikius ir būdus, kaip turimomis priemonėmis, pavyzdžiui, finansiškai sustiprinta EGPP ir ETP, paskatinti didelio masto bendrus viešuosius gynybos srities pirkimus Ukrainai ir valstybėms narėms, masišką ir spartesnę ES gynybos pramoninės bazės gamybos pajėgumų didinimą ir pavyzdinių gynybos projektų, kuriais siekiama apsaugoti nekliudomą prieigą prie ES konkuruojamų zonų, pradžia.



## 5. GYNYBOS PARENGTIES KULTŪROS INTEGRAVIMAS Į VISAS ES POLITIKOS SRITIS

**Europos gynybos pramonė yra esminis subjektas, didinantis atsparumą, saugumą ir socialinį tvarumą.** Be taikos žemyne nebus ekonominio klestėjimo, o EGTPB vaidmuo šioje srityje turi būti visapusiškai pripažintas Sąjungos reglamentavimo aplinkoje ir politikoje. EGTPB taip pat sudaro bendrą ypatingos svarbos orlaivių ir erdvėlaivių ir gynybos ekosistemą, kurios pagrindiniai subjektai taip pat prisideda prie technologijų, kurios yra žaliosios pertvarkos pagrindas.

Todėl labai svarbu užtikrinti, kad EGTPB turėtų galimybes gauti tokį finansavimą, kuris atitiktų reikalingų investicijų lygį, veiktų tinkamoje reglamentavimo aplinkoje ir būtų pakankamai patraukli jaunajai kartai ir talentingiausiems žmonėms.

### 5.1. Daugiau galimybių gauti finansavimą

Atsižvelgiant į būtiną poreikį paskatinti investicijas į šią ekosistemą, labai svarbu užtikrinti ES gynybos sektoriui pakankamas galimybes gauti finansavimą ir pritraukti viešųjų investicijų. Todėl būtina įtraukti finansų sektorių. Šiuo tikslu Komisija ir vyriausiasis įgaliojtinis / Agentūros vadovas, kai reikės, bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, pramonės atstovais ir finansų sektoriumi, kad pagerintų EGTPB galimybes gauti tiek privatųjį, tiek viešąjį finansavimą.

#### 5.1.1. Galimybės gauti privatųjį finansavimą

EGTPB nuolat kyla kliūčių gauti finansavimą, visų pirma privatųjį finansavimą. Remiantis neseniai atliktu Komisijos tyrimu<sup>32</sup>, gynybos sektoriuje veikiančioms MVĮ kyla didesnių kliūčių gauti finansavimą, palyginti su kituose sektoriuose veikiančiomis įmonėmis. 2021–2022 m. du trečdaliai įmonių, su kuriomis konsultuotasi, neieškojo nuosavo kapitalo finansavimo, o beveik 50 proc. neieškojo finansavimo skolintomis lėšomis ir šis rodiklis akivaizdžiai skiriasi nuo ES MVĮ vidurkio – 6,6 proc. – tuo pačiu laikotarpiu.

Kad padidintų sektoriaus galimybes gauti finansavimą, Komisija ir EGA kartu su valstybėmis narėmis imsis iniciatyvos užmegzti **aukšto lygio dialogą** su bankais ir investuotojais, kad aptartų aktyvesnį jų dalyvavimą, nustatytų sunkumus ir rastų būdų, kaip paskatinti privačiojo sektoriaus įsitraukimą į gynybos investicijų rėmimą.

Panašu, kad finansų subjektų norą bendradarbiauti su gynybos pramone neigiamai veikia gynybos rinkos ypatumai (įskaitant viešųjų pirkimų sudėtingumą arba sunkumus norint tiksliai įvertinti esamų tarptautinių konvencijų dėl ginklų poveikį) arba aplinkos, socialinės ir valdymo (ASV) rizikos veiksniai.

Pagal ES tvaraus finansavimo sistemą **jokia ES taisyklė ar ES planuojama taisyklė netrukdo privačioms investicijoms į gynybos pramonę.** Komisijos tarnybos, jei reikės, kartu su ESMA, pateiks gaires dėl ES tvaraus finansavimo sistemos taikymo gynybos srityje. Glaudžiai bendradarbiaudama su EGA, Komisija stiprins gynybos ir finansų sektorių dialogą ir padės remti pramonę, didindama skaidrumą. Komisija taip pat sieks geresnio ES suverenumo pripažinimo, atsparumo ir saugumo, visų pirma naudodamasi ES tvaraus finansavimo sistema. EGA valdomas vyriausybės ekspertų tinklas ASV klausimais yra vienas iš platformos, kurioje toks tarpusavio supratimas ir pasitikėjimas

---

<sup>32</sup> „Access to equity financing for European defence SMEs“ („Europos gynybos sektoriaus MVĮ galimybės gauti nuosavo kapitalo finansavimą“) [https://defence-industry-space.ec.europa.eu/study-results-access-equity-financing-european-defence-smes-2024-01-11\\_en](https://defence-industry-space.ec.europa.eu/study-results-access-equity-financing-european-defence-smes-2024-01-11_en)

galėtų būti toliau plėtojami, pavyzdžių. Visų pirma šis forumas turėtų sustiprinti valstybių narių gynybos ministerijų ir finansų sektoriaus sąveiką.

Tai sudarytų sąlygas imtis konkrečių veiksmų, kad būtų sušvelninti dabartiniai gynybos pramonei iškilę sunkumai gauti finansavimą, nes nustatyta, kad šiuo atžvilgiu itin svarbi institucinių ir privačių subjektų sinergija kapitalo rinkose.

### **5 langelis. Gynybos pramonė ir ES tvaraus finansavimo sistema**

Sąjungos gynybos pramonė labai prisideda prie Sąjungos atsparumo ir saugumo, vadinasi ir prie taikos bei socialinio tvarumo. Tokiu būdu ES **tvaraus finansavimo sistema** visiškai atitinka Sąjungos pastangas padėti Europos gynybos pramonei gauti pakankamą finansavimą ir investicijas. Ja **nenustatoma jokių gynybos sektoriaus finansavimo apribojimų**.

ES taisyklės dėl informacijos apie tvarumą atskleidimo ir lengvatų taikomos horizontaliai visose pramonės šakose ir neišskiria nė vieno sektoriaus. Komisija iki šiol nepaskelbė jokios socialinės taksonomijos ir neplanuoja to daryti. Išskyrus ginklus, kuriems taikomi valstybių narių pasirašytomis tarptautinėmis konvencijomis nustatyti draudimai ir kuriuos ES dėl šios priežasties laiko nesuderinamais su socialiniu tvarumu, **gynybos pramonė didina tvarumą**, nes prisideda prie atsparumo, saugumo ir taikos stiprinimo.

Be to, tai, kad konkreti gynybos pramonės veikla iki šiol nebuvo įtraukta į ES aplinkos taksonomiją, **nedaro poveikio gynybos pramonės aplinkosauginiam veiksmingumui ir todėl neturėtų daryti poveikio jos galimybėms gauti finansavimą**.

#### *5.1.2. Visapusiškas naudojimas esamomis horizontaliosiomis ES finansinėmis priemonėmis*

EGTPB iš esmės jau gali naudotis esamomis ES finansinėmis priemonėmis, įgyvendinamomis pagal programą „InvestEU“. Vis dėlto dabartinė programą „InvestEU“ įgyvendinančių Europos finansų subjektų, įskaitant EIB grupę ir nacionalinius skatinamojo finansavimo bankus bei įstaigas, ir tarptautinių finansų įstaigų skolinimo politika yra **didelė kliūtis naudoti tokias finansines priemones** kam nors daugiau nei galimas dvejojo naudojimo technologijų finansavimas, norint remti šį sektorių.

Tai rodo nesugebėjimas įgyvendinti ASAP Gamybos pajėgumų didinimo fondo. **Todėl būtina pakeisti jų, visų pirma EIB grupės, skolinimo politiką, ir tai yra svarbus prioritetasis** siekiant užtikrinti, kad gynybos sektorius **turėtų prieigą prie ES finansinių priemonių ir galėtų visapusiškai jomis naudotis**. Tokie pakeitimai taip pat turės teigiamą grandininį poveikį, nes finansų rinkai ir privatiems bankams bus nusiųstas svarbus teigiamas signalas.

Be to, ES turi kuo labiau padidinti finansavimo priemonių ir dotacijų sinergijos ir tarpusavio papildomumo teikiamas galimybes. Šiuo atžvilgiu būsimoje DFP turėtų būti siekiama toliau optimizuoti ES priemonių sinergiją, kaip nurodyta Komisijos baltojoje knygoje dėl galimybių skatinti investicijas į galimo dvejojo naudojimo technologijų mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą<sup>33</sup>. Šiuo metu vyksta viešos konsultacijos dėl baltosios knygos, todėl šios strategijos turinys neturi įtakos būsimiems Komisijos veiksams šioje srityje. Pagal dabartinę struktūrą gynybos sektorius jau dabar gali

<sup>33</sup> Europos Komisija, Baltoji knyga dėl galimybių daugiau remti dvejojo naudojimo potencialą turinčių technologijų mokslinius tyrimus ir plėtrą, Briuselis, 2024 1 24, COM(2024) 27 final.

naudotis greitesniais civilinių inovacijų ciklais, kai aktualu, ir atvirkščiai, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios gynybos platformose taikomos technologijos turi dvejojo naudojimo potencialą.

**Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas prašo EIB grupės valdymo organų ir visų pirma EIB valdybos pakoreguoti su gynyba susijusias EIB grupės skolinimo politikos išimtis**, atsižvelgiant į ES politikos prioritetus ir taikomą teisę. Tokiu būdu EIB galėtų remti karinės įrangos gamybą ir, plačiau, Europos gynybos pramonę, kaip neseniai ragino ir Europos Parlamentas<sup>34</sup>. Komisijos ir EIB grupės susitarimas dėl bendros galimo dvejojo naudojimo technologijų apibrėžties, remiantis Strategine Europos saugumo iniciatyva ir gynybos srities nuosavo kapitalo priemone, galėtų padėti skatinti bendras investicijas į galimo dvejojo naudojimo technologijas, produktus ir infrastruktūrą.

Tačiau tokio žingsnio, nors jis ir sveikintinas, **nepakaktų**. EIB, vykdydamas savo įgaliojimus pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 309 straipsnį, prisideda prie subalansuoto ir stabilaus vidaus rinkos vystymosi Sąjungos interesų labui. Gynybos pramonė yra neatsiejama vidaus rinkos dalis. Kad būtų patenkinti šio sektoriaus finansavimo poreikiai ir sudarytos sąlygos visapusiškai mobilizuoti ES finansavimo programas, įskaitant programą „InvestEU“, remiant gynybos parengtį, **EIB turėtų imtis visų būtinų veiksmų<sup>35</sup>, kad šiais metais patikrintų savo skolinimo politiką ir pakoreguotų ją, atsižvelgdamas į dabartinius politikos prioritetus ir objektyvius poreikius**. Valstybių narių viešųjų finansų subjektai raginami padaryti tą patį.

### *5.1.3. Visiškas gynybos ir saugumo, kaip atitinkamo Sąjungos finansavimo ir programų strateginio tikslo, integravimas*

**EGTPB turėtų visapusiškai pasinaudoti Sąjungos finansavimu**, skirtu technologinei ir pramonės plėtrai, be kita ko, iš **Sanglaudos politikos fondų**, visų pirma ERPF<sup>36</sup>, ESF+<sup>37</sup> (pvz., įgūdžių srities), Sanglaudos fondo (pvz., transporto srities) ir programos „InvestEU“, jeigu tai atitinka atitinkamą programą ir politikos tikslus. Nors gynybos pramonė jau atitinka reikalavimus dėl šių priemonių, valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę tvirčiau nukreipti ES pasidalijamojo valdymo lėšas į sektorių, kuriame tokiu būdu remiama regioninė plėtra ir konkurencingumas, kad būtų atspindėtas svarbus jos, kaip Sąjungos prioriteto ir itin svarbaus Sąjungos stabilumo ir saugumo veiksnio vaidmuo.

Šiuo atžvilgiu Komisija apsvarstys galimybę į **būsimas atitinkamas ES programas įtraukti arba išlaikyti gynybos parengtį, saugumą ir atsparumą kaip aiškų strateginį tikslą**, siekiant užtikrinti, kad jomis būtų visapusiškai remiama EGTPB ir kad įgyvendinantieji partneriai ir tarpininkai (netiesioginio valdymo atveju) nepatirtų kliūčių siekdami tų tikslų.

---

<sup>34</sup> Žr. 2024 m. vasario 28 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl Europos investicijų banko finansinės veiklos, 2023 m. metinė ataskaita ([2023/2229\(INI\)](#)). Ataskaita visų pirma „ragina EIB didinti savo paramą strateginei Europos saugumo iniciatyvai ir Europos gynybos pramonei, įskaitant MVI, visų pirma siekiant prisidėti prie nuolatinės paramos Ukrainai; ragina EIB peržiūrėti savo tinkamumo finansuoti sąrašą, kad šaudmenys ir karinė įranga, kurie nepriskiriami dvejojo naudojimo kategorijai, nebūtų įtraukiami į EIB finansavimo neteikimo sąrašą“.

<sup>35</sup> Pvz., visų būtinų parengiamųjų veiksmų, pavyzdžiui, rinkos analizės.

<sup>36</sup> Europos regioninės plėtros fondas.

<sup>37</sup> „Europos socialinis fondas +“

## 5.2. Užtikrinti, kad EGTPB veiktų tinkamoje reglamentavimo aplinkoje

EGTPB turėtų galėti veikti tinkamoje reglamentavimo aplinkoje. Šiuo tikslu **gynybos aspektai turi būti integruoti į ES politiką**. Galimas neigiamas Sąjungos iniciatyvų poveikis EGTPB turėtų būti nustatytas ir sumažintas kuo anksčiau. Todėl Komisija **į savo iniciatyvas sistemingiau ir atsižvelgdama į aktualumą įtrauks gynybos pramonės parengties aspektus**. Be to, Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu / Agentūros vadovu, šiais klausimais toliau palaikys ryšius su valstybėmis narėmis ir EGTPB, remdamasi esamomis iniciatyvomis, kurias vykdyti padeda EGA tokiose srityse kaip Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH)<sup>38</sup> ir Bendro Europos dangaus iniciatyva.

Dėl kintančios saugumo padėties Komisija taip pat turi apvarstyti, kaip sutrumpinti administracinio pasirengimo laiką, kartu užtikrinant būtiną patikimo finansų valdymo lygį. Po 2024 m. Finansinio reglamento peržiūros Sąjunga galės ekstremaliomis sąlygomis imtis būtinų veiksmų gynybos pramonės parengčiai remti.

## 5.3. Didinti gynybos sektoriaus patrauklumą jaunosioms kartoms ir talentingiausiems

Norint eiti koja kojon su technologine pažanga ir pritraukti bei išlaikyti specialistus šiame sektoriuje, labai svarbu investuoti į žmones ir jų įgūdžius. ES remia valstybes nares ir padeda užmegzti partnerystės ryšius, kad būtų bendradarbiaujama siekiant suprasti dabartinius ir būsimus sektoriaus įgūdžių poreikius (pvz., Europos įgūdžių paktu).

Darbo jėgos ir įgūdžių trūkumas gynybos pramonėje išgalėjo dėl ankstesnių nepakankamų investicijų į naujas gynybos programas ir nepakankamo sektoriaus patrauklumo, taip pat riboto darbo jėgos judumo ir jos senėjimo. Nors norint padidinti sektoriaus patrauklumą, be kita ko, ir įvairiai darbo jėgai, labai svarbu suprasti ir mažinti neigiamą požiūrį į gynybos pramonę, veiksmų turi imtis visi suinteresuotieji subjektai, kad būtų galima visapusiškai išnaudoti Sąjungos žmogiškųjų išteklių potencialą ir įveikti lyčių stereotipus. Šiuo tikslu būsimu Komisijos veiksmų planu darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo ES problemai spręsti bus siekiama šalinti tvaraus augimo kliūtis, daugelyje sektorių susidariusias ir dėl šio trūkumo, taip sudarant sąlygas ilgalaikiam ES konkurencingumui ateityje, kartu išsaugant kokybiškas darbo vietas ir tinkamų įgūdžių turinčią darbo jėgą.

Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas nagrinės ne tik gynybos aspekto integravimą, bet ir **veiksmus, kaip pagerinti darbo jėgos judumą ir remti su gynyba susijusį švietimą**, visų pirma naudojantis ES gynybos pramonės programų teikiamomis galimybėmis ir švietimo paslaugų teikėju, įskaitant Europos saugumo ir gynybos koledžą, bendradarbiavimu.

## 5.4. Pagalba EGTPB prisidėti prie žaliosios pertvarkos

Siekdama prisidėti prie žaliosios pertvarkos ir didinti savo atsparumą bei ekonominių efektyvumą, EGTPB turi toliau stengtis, kad jos gamybos procesai ir produktai taptų tvaresni, mažindama išmetamą anglies dioksido kiekį ir didindama žiedžiškumą, kaip numatyta ES politikoje ir tiksluose. Bendrame komunikate „Naujas požiūris į klimato ir saugumo sąsają“ pripažįstama gynybos pramonės svarba valstybių narių ginkluotųjų pajėgų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo pastangoms. Dar yra galimybių

---

<sup>38</sup> Įskaitant nuolatinį bendradarbiavimą su Europos cheminių medžiagų agentūra.

rasti sinergijos ir galimų valstybių narių, pramonės ir ES tarnybų bendradarbiavimo sričių dėl kariniame ir plačiau prekybos sektoriuje naudojamų naujų atsinaujinančiųjų energijos išteklių inovacijos, analizės, standartizavimo ir kt. Užtikrinus tinkamą gynybos sektoriaus pastangų siekiant aplinkos tvarumo matomumą ir pripažinimą taip pat gali būti padedama didinti bendrą visuomenės pritarimą.

Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas **toliau remis EGTPB žaliosios pertvarkos pastangas**, pvz., veiksmais, pasiūlytais Bendrame komunikate dėl klimato ir saugumo sąsajos, įskaitant žaliuosius viešuosius pirkimus.

#### ***Tolesni veiksmai***

Siekdama integruoti Europos gynybos parengties kultūrą, Komisija, bendradarbiaudama su vyriausioju įgaliotiniu / Agentūros vadovu:

- prašo **EIB grupės valdymo organų šiais metais patikrinti EIB grupės skolinimo politiką** ir pakoreguoti esamas **išimtis dėl gynybos**, atsižvelgiant į ES politikos prioritetus ir taikytiną teisę;
- **stiprins gynybos ir finansų sektorių dialogą** ir teiks gaires dėl ES tvaraus finansavimo sistemos taikymo.

Be to, Komisija:

- **skatins teikti didesnę paramą saugumui, atsparumui ir gynybos parengčiai pagal Sąjungos finansavimo programas**. Į šį tikslą taip pat bus atsižvelgta rengiant būsimas ES programas.

## **6. PARENGTIES IR ATSPARUMO UŽTIKRINIMAS MEZGANT PARTNERYSTĖS RYŠIUS**

ES tikslo greitai užtikrinti gynybos parengtį taip pat turėtų būti siekiama mezgant partnerystės ryšius, visų pirma su Ukraina, taip pat stiprinant bendradarbiavimą su NATO, strateginiais partneriais ir panašių pažiūrų partneriais – Europoje, už Atlanto ir kitur – ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis.

### **6.1. Glaudžių ryšių su Ukraina plėtojimas**

Ukraina yra ir bus vis svarbesnė Sąjungos partnerė gynybos pramonės sektoriuje. Intensyvių agresijos karo veiksmų akivaizdoje Ukrainos GTPB turėjo pereiti prie karo ekonomikos modelio. Ji taps vienu iš šalies ekonomikos atsigavimo po karo variklių ir gynybos pramonės parengties bandomuoju stendu. Glaudesnis ES ir Ukrainos gynybos pramonės sektorių bendradarbiavimas bus įtrauktas į būsimus ES saugumo įsipareigojimus Ukrainai. Tokiu būdu Ukrainos GTPB ir EGTPB galėtų gauti abipusės naudos iš tvirtesnio bendradarbiavimo.

Komisija ir Vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas imsis toliau nurodytų priemonių.

#### **Dalyvavimas Sąjungos gynybos pramonės rėmimo programoje**

- Siekiant stiprinti EGTPB ir Ukrainos GTPB ryšius, pagal EGPP bus suteikta galimybė Ukrainai dalyvauti bendruose viešuosiuose pirkimuose, Ukrainos gynybos bendrovėms – būti remiamoms plečiant savo gamybos pajėgumus ir bendradarbiaujant su EGTPB.

#### **Ukrainos GTPB ir EGTPB bendradarbiavimo skatinimas**

- EGA visapusiškai pasinaudos galiojančiu administraciniu susitarimu su Ukraina ir kartu su valstybėmis narėmis išnagrinės galimybę peržiūrėti jo taikymo sritį, kai tik bus tinkamos sąlygos.
- Komisijos tarnybos, EGA ir EIVT skatins tikslinę keitimąsi informacija apie standartus ir įgytą atitinkamą patirtį.
- Atsižvelgdama į siūlomą pagalbos Ukrainai fondą pagal Europos taikos priemonę, EIVT išnagrinės galimybes toliau skatinti ES ir Ukrainos gynybos pramonės bendradarbiavimą.
- 2024 m. ES surengs ES ir Ukrainos gynybos pramonės forumą, kad sustiprintų Ukrainos ir ES gynybos pramonės bendradarbiavimą.

### **Tolesnė parama Ukrainai per EGTPB**

- Vykdamas bendrus karinės įrangos, tiekiamos per siūlomą pagalbos Ukrainai fondą pagal Europos taikos priemonę, viešuosius pirkimus iš EGTPB, Ukrainos prioritetinių poreikių nuspėjamumas ES gynybos pramonei bus didesnis.
- Atsižvelgiant į Tarybos sprendimą, tolesnė parama Ukrainai skirtos karinės įrangos viešiesiems pirkimams galėtų būti teikiama pagal Europos taikos priemonę, pasinaudojant centrinių vertybinių popierių depozitoriumų neeiliniais grynųjų pinigų likučiais, susidariusiais dėl nenumatytų ir nepaprastų pajamų iš Rusijos imobilizuoto valstybės turto.
- EIVT, EGA ir Komisijos tarnybos toliau reguliariai teiks naujausią informaciją Ukrainos gynybos kontaktinei grupei ir skatins EGTPB pajėgumus toliau remti Ukrainos poreikius, be kita ko, sudarant pajėgumų koalicijas.

## **6.2. NATO**

Atsižvelgiant į tris bendras deklaracijas dėl ES ir NATO bendradarbiavimo<sup>39</sup>, per darbuotojų tarpusavio ryšius, įskaitant tikslinį struktūrinį dialogą su NATO, galėtų būti aptariama visų pirma su gynybos pramone susijusi veikla ir abipusio intereso klausimai, įskaitant žiedinę ekonomiką, sąveikumą, klimato kaitos pramoninius aspektus, sąveikumą, standartizavimą ir kryžminį sertifikavimą, taip pat atsaką į naujas ir kylančias grėsmes. Tam reikės, kad NATO darbuotojai ir atitinkamos Komisijos tarnybos, EIVT ir EGA aktyviau keistųsi informacija, įskaitant įslaptintą informaciją. Abi organizacijos ir toliau turėtų keistis nuomonėmis ir tirti pastangų tiekimo grandinės saugumo srityje sinergiją ir tarpusavio papildomumą – tai labai svarbu siekiant plėtoti ir diegti pajėgumus.

ES taip pat išnagrinės galimybes toliau stiprinti EIVT, EGA, NATO tarptautinio personalo ir NATO paramos ir viešųjų pirkimų agentūros (NSPA), taip pat Šiaurės Atlanto gynybos inovacijų spartinimo (DIANA), EGA HEDI ir EUDIS bendradarbiavimą inovacijų srityje.

## **6.3. Bendros pastangos su strateginiais ir tarptautiniais partneriais užsitikrint gynybos parengtį**

Dėl vis labiau tarptautiniu tampančio tiekimo grandinių aspekto praktiškai neįmanoma išlaikyti išsistinės žaliavų ir tūkstanių sudėtingos sistemos sudedamųjų dalių kontrolės.

Stiprinant abipusiai naudingus partnerystės ryšius su strateginiais partneriais, tarptautinėmis organizacijomis ir panašių pažiūrų trečiosiomis šalimis, be kita ko, vedant

<sup>39</sup> [ES ir NATO bendras pareiškimas \(2016 m. liepos 8 d.\)](#); [ES ir NATO bendras pareiškimas \(2018 m. liepos 10 d.\)](#); [ES ir NATO bendras pareiškimas \(2023 m. sausio 10 d.\)](#).

dialogus saugumo ir gynybos klausimais, galima sustiprinti Sąjungos pastangas užtikrinti gynybos pramonės parengtį. Šis bendradarbiavimas bus lankstus. Tai bus įvairios formos, apimties ir dalyvių rūšies bendradarbiavimas rūpinantis bendrais interesais. Toks bendradarbiavimas turėtų padėti geriau užtikrinti tiekimo grandinių saugumą, stiprinti EGTPB ir mažinti ES strateginę priklausomybę, nesukuriant naujų (arba netęsiant esamų).

Be to, EGA toliau kuo geriau išnaudos esamus administracinius susitarimus, laikydamasi valstybių narių sutartų bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis principų.

#### ***Tolesni veiksmai***

Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas:

- nagrinės, kokiais priemonėmis galima būtų plėsti Ukrainos dalyvavimą Sąjungos gynybos pramonei remti skirtingose programose, be kita ko, pagal EGPP, **kaip Ukraina galėtų dalyvauti bendruose viešuosiuose pirkimuose**, kaip remti Ukrainos pramonės pajėgumų didinimą ir stiprinti EGTPB ir Ukrainos gynybos pramonės bendradarbiavimą;
- užtikrins tolesnę ES karinę paramą Ukrainai iš vyriausiojo įgaliotinio pasiūlytą **pagalbos Ukrainai fondo**, visų pirma signalizuojant apie paklausą Europos gynybos pramonei, kad būtų padidinti gamybos pajėgumai, siekiant ilguoju laikotarpiu remti Ukrainos kovos veiksmus ir **skatinti Europos ir Ukrainos gynybos pramonės bendradarbiavimą**;
- stiprinti **darbuotojų struktūrinį dialogą su NATO** abipusio intereso klausimais;
- **2024 m. surengs ES ir Ukrainos gynybos pramonės forumą**, kad sustiprintų Ukrainos ir ES gynybos pramonės bendradarbiavimą.

#### **IŠVADA**

Dešimtmečiais Sąjungos piliečiai džiaugėsi neregėtos trukmės taika. Tačiau Rusijos agresija prieš Ukrainą, taip pat didėjanti įtampa prie ES sienų verčia ES ir jos valstybes nares prisiimti **strateginę atsakomybę ir stiprinti ES gynybos pramonę**, kad ji galėtų reaguoti į precedento neturinčias grėsmes saugumui ir iškilusius iššūkius.

Kad Sąjunga galėtų užtikrinti savo valstybių narių ginkluotųjų pajėgų veiksmingumą ir taip išsaugoti taiką žemyne, visų pirma būtina turėti pažangiausias technologijas ir pajėgumus bet kuriuo metu garantuoti bet kokios gynybos įrangos prieinamumą. Šioje strategijoje siūlomos plataus masto priemonės per ateinančią dešimtmetį EGTPB pertvarkai skatinti ir remti.

Plečiant ir papildant esamas ES gynybos pramonės politikos priemones ir apibrėžiant politinius, pramonės ir biudžeto siekius EGTPB remti, jai bus suteiktos galios padidinti iš tiesų integruotos gynybos rinkos našumą ir išnaudoti dar nepaliestą masto poveikio potencialą.

**Įgyvendinus šią strategiją, Europos gynybos pramonė galės geriau reaguoti į neatidėliotinus poreikius, neaukodama ateities perspektyvų.** Nuo ankstesnio ir labiau bendradarbiavimu grindžiamo investicijų planavimo iki didesnės paramos industrializacijai ir bendram išsigijimui, nuo veiksmingesnio inovacijų integravimo iki didesnio pastangų plėtoti aukšto lygio pajėgumus ir strategines įgalinančias priemones, tęstinumo, nuo didesnio tiekimo saugumo iki didesnės veiksmų laisvės, **ši strategija padės skatinti pastangas atkurti ir išsaugoti taiką Europos žemyne.**

Pirmenybė turi būti teikiama tam, kad Sąjungos gynybos pramonė prisitaikytų prie dabartinių saugumo ir rinkos tendencijų. Europos Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis / Agentūros vadovas yra pasirengę padėti valstybėms narėms siekti šio tikslo.